

GAZDASÁGI LAPOK

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

VEZÉRELV: Hozzunk mezei gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 „
Negyed évre	5 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Múzeum-körút 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czímzendők.

HIRDETÉSEKET

A lap kiadóhivatala vess fel. Arjegyék ingyen és bérmentve. Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utánnomási jog fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TELEFON: 623.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. —ix	323
A vetések állása és a mezőgazdaság állapota Magyarországon.	324
A népségi akció és a gazdasági egyletek. — Fényes Károly.	324
Gazdasági beszámoló a téli munkáról. — Bcrona	326
A fodrosbetegségek gyakorlati jelentősége. — Dr. Rapaics	
Raymund	327
Savanyu borok savtalanítása. — Dr. Ejury Lajos	328
A szőlő vadalan-fajtái. — Nagy Dezső	328
Könyvismertetés	330
Kérdések és feleletek	330
Kérdések: Kifagyott zabosbüköny helyett mit tegyünk? T. J. — Csalamádénak melyik kukorica a legkiadóbb? L. A. — Kendertermelés. J. K. — Fekál-és baromfitrágya a gyümölcsösben. M. L.	
Feleletek: Birtok körülárkolása. Herceg Sándor. — Erdőirtásba tengeri utánvethető-e ismét tengeri? S. Mező Károly. — Műtrágyaszórógép tisztítása. Szücs János. — Zeller feketedése. K. Zd.	
Hírek	331
Aprók	333

Előfizetési felhívás.

Tisztelettel felhívjuk lapjaink azon t. olvasóit a kiknek előfizetése április hó elsejével lejárt, hogy azt megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap expedíciójában zavarok támadhassanak.

Az 1912. márczius hó 31-ről kelt 14-ik lapszámunkban nyomdahiba folytán a múlt évi előfizetési árak lettek közzé téve. E jelenlegi előfizetési felhívással helyesbítjük a tévedést.

Előfizetési árak:

Egész évre	20 korona.
Fél évre	10 „
Negyed évre	5 „

A „Gazdasági Lapok”
kiadóhivatala.

SZEMLE.

(Időjárás és jóslás. — A mezőgazdasági állapot Németországban. — A bankkارتell. — A bevételi jegyek a porondon. — A Harvesting trust bomlása. — A budapesti hűtőházak jövőjének kérdése.)

Az ország minden részéből hidegeket jelentenek. Orkán, hó, vihar és éjjeli fagyok váltakoznak. Gyümölcs, szőlő elfagyott, árpa, büköny szinte. Az árpa még kiheveri, mert csak megsárgult, de a termése megkésik. A földmivelésügyi miniszter communiquéje kissé optimisztikus, mert

nagyon sok helyről azt írják, hogy a zab még el sincs vetve. De semmiesetre sincs hasznára a terméskilátásoknak, a hideg időjárás által megakasztott fejlődés. A takarmányok meg fogytán; alig várják gazdáink a zöldelés megkezdését. Legelőre küldeni a marhát, egyöntetű a legelő megrontásával, mert elsüpped benne és fázik rajta a hideg miatt a jóság.

Itt közöljük a Meteor időjelzését: E hó 15-től a bolygók részéről állandóbb melegebb jellegű időjárás várhat. Így a hónap közepétől fogva április szeszélyes időjárása kedvezőbbé fog válni, úgy reánk, mint a terményekre nézve. E hónap 17-én egy nálunk is látható gyűrűs napfogyatkozás volt. Tehát ez alkalommal ismét egy egyenesbe kerültünk a hold és a nap állásával, hasonlóan, mint e hó elsején. A különbség csak az, hogy most holdunk konjunktzióba kerül velünk, vagyis a hold állása, viszonyítva az előbbihez, nekünk éppen ellentétes, a melynek folytán ez állásból eredő erőhatásnak is éppen ellentétesen kellene az április elseji hatással szemben légkörünket befolyásolnia s ezzel az időjárás jellegét is éppen ellentétesen alakítani, szemben az április elseji időjárással. Az állás teljesen ellentétes ugyan, de lehetnek még más oly hatások befolyással, a melyeket ma még nem ismerhetünk fel s így némileg módosíthatólag is hathatnak ezek az akkor bekövetkezendő időjárásra is. De mivel Mercur, Venus együttállásai vették körül a 17-iki napfogyatkozás napját, nagyon remélhetjük, hogy az derült égbolt és enyhe s állandóbb jellegű időjárás mellett fog végbemenni. Ezt követően 19-én Saturnusnak volt egy együttállása a holddal, de igen valószínű, hogy az előbbiek befolyása folytán, ez sem fog nagyobb kellemetlenségeket okozni. Legfőleg a 22-iki hoz ismét szeles, esetleg csapadékos időjárást. A hónap vége meleg tavaszi napokat ígér. Április havának változási napjai: 17—19—22—24 és 28-ra esnek. A melyek közül 19—22 a legerősebb hatásuk. 19-iki hidegebb jellegű; a 22-iki pedig szeles, csapadékos változatokkal. Május havának változási napjai: 1—4—7—9—14—15—16—19—21—23—27—31-re esnek. Ezen napon nemcsak számra nézve vannak elegendő, de hosszabb időközöket nem is igen képeznek, legfőleg a 9—14 közt van még legnagyobb. Így május elég változatos hónapnak ígérkezik és pedig a hónap első napjai enyhébb és száraz jellegűeknek. Zavarólag fog azonban hatni a 4-iki változási nap, hőcsökkenéssel s ezen napok még rossz hatásuk a terményekre. Követőleg azonban állandóbb s enyhébb jellegű idő várható, melyet leginkább a 14-iki Saturnus együttállása a nappal zavarhatna meg erősebben, ha közvetlen nem követné 15—16-án Mercur és Venus együttállásai, a melyek már meleg jellegűek. A 19-iki csapadékos, 21-iki szeles, 27-iki zivataros s 31-iki pedig lehülést,

vagy pásztás jégesőt is hozhat. Legerősebb hatású változási napok: 4. hűvös, esetleg hideg jellegű; 14. szintén hűvös; 15. meleg; 16. hűvös; 19. csapadékos; 21. szeles; 31. hűvös, esetleg zivataros jelleggel.

A berlini statisztikai hivatal most tette közzé a vetések állásáról szóló áprilisi jelentését, a mely szerint az őszi klasszifikációja ezuttal kedvező.*

Az egyes országok.

	Buza	Tönköly	Rozs
Poroszország	2.5	1.9	1.3
Oldenburg	3.7	2.3	2.3
Szászország	1.9	0.9	1.7
Hessen	1.8	2.1	1.8
Bajorország	1.6	1.6	1.4
Württemberg	1.9	2.0	1.8
Baden	2.0	1.9	1.8
Lotharingia	2.0	2.0	1.9

Németország.

	Buza	Tönköly	Rozs
1912 április	2.3	1.9	2.2
1911 december	2.4	2.0	2.4
1911 november	2.5	2.0	2.5

A német birodalom osztályzata az előző évek április havában.

	Buza	Tönköly	Rozs
1911	2.7	2.9	2.8
1910	2.2	2.1	2.4
1909	3.1	2.7	3.0
1908	2.5	2.8	2.6
1907	3.2	2.6	2.9
1906	2.6	2.7	2.6
1905	2.4	2.1	2.4
1904	2.4	2.2	2.4
1903	3.2	2.5	2.9
1902	2.2	2.0	2.2
Átlag	2.7	2.3	2.6

A tél Németországban enyhe és hőségeny volt. Január második felében erős fagyperiódus kezdődött, a mely február első napjáig tartott. Erre megint szokatlanul enyhe idő következett márczius végéig, a mikor ismét hűvös idő állt be. Jóllehet a tél folyamán és az utolsó hetekben mindenféle bő esőzések voltak, a tavalyi aszály által mélyen kiszáradt földek még nem jutottak elegendő nedvességhez, kiszáradások ezuttal előreláthatóan aránylag kismértékben fordulnak majd elő, a miről a májusi jelentés fog beszámolni. A múlt évi egerveszedelem elmúlt és e tekintetben csak szórványos panaszok érkezek. Egyéb károsodások sem észlelhetők. A tavaszi mezei

* A hivatalos klasszifikációnál 1 = igen jó, 2 = jó, 3 = közepes, 4 = silány, 5 = igen rossz. A pont után következő szám jelzi, hogy az osztályzat hány tizeddel közeledik a következő magasabb (rosszabb) klasszifikációhoz.

VÉDŐ-OLTÓANYAGOK

Az oltási szezon küszöbén felhívjuk gazdatársaink figyelmét azon bevált és kipróbált oltóanyagokra, melyeket szövetkezetünk immár több mint tíz éves tapasztalatok alapján a legjobban ajánlhat. Lépfene ellen a legerősebben fertőzött vidéken is példásan immunizáltattak az állatok a Jenner-Pasteur-féle **speciális** oltóanyagokkal; a kítórt járványok pedig a **rapid szérumos** beavatkozással sikerrel lokalizáltak. Sertéseknel az orbáncz-szérum **az egyedüli szer**, mely orbánczbetegséget biztosan gyógyít és a melynek segítségével (kombinált oltás!) a megtámadott falkák is még sikeresen megvédhetők. Az oltási eredmények eredeti kimutatásai a Jenner-Pasteur-Intézetben mindenkor áttekinthetők.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 31.

munka a kedvező időben nagyban folyik. Az őszi általában jól telelték át. Némely vidéken különösen az angol buzaafajok szenvedtek ugyan a fagytól, nagyjában azonban az őszi ezidő-szerint igen kielégítően állanak és az időponthoz viszonyítva, nagyon előrehaladtak. A rozsvetések sok helyütt tulbuják és attól tartanak, hogy a gabona később esetleg megdől.

A bankok kartellbe lépnek. Olcsóbb pénzeket tehát alig kapni a kartellpénzeknél, a mi határozottan mezőgazdaságunkra kárthozó lesz. Ha igaz, hogy pláne az osztrák-magyar bank váltókamatlábánál 2% al drágábban adják a pénzt, úgy bizony bajok lesznek. Hát akkor a vidéki pénzügyeteket mit fognak kérni?

A budapesti malmok, melyek részben a kereskedelmi, a hitel, a hazai és angol-osztrák bank érdekköréhez tartoznak, az idén remek dividendákkal zárták mérlegeiket, készleteik levének azonban, most a beviteli jegyekkel szeretnének nemzeti ajándékot kapni. Inségesnek mondják a malmok a helyzetet, pedig alig tudták a busás nyereségeket eldugni a bilanczaikban és mégis néhány milliócska állami szubvenzióra áhítoznak a budapesti malmok és bankok. Álláspontunk ma is az, a mi volt, hogy pusztán export-állam ilyen merényletet a védvámok ellen nem követhet el. A gazdák érdeke ezt megkívánja és lehetetlen, hogy agrárius vezetőhelyekről ilyen eljárást szánjanak. Mi bizunk gazdáink erősségében, nemkülönben vezetőgyeink feltétlen fellépésében az ilyen, a mezőgazdaságot megszorító betörés ellen.

A „Harvesting Trust“ a gazdasági gépek kartellje Amerikában felbomlott. Az egyes amerikai gyárak most már felveszik egymással a konkurrenciát, de ezzel korántsem nincsen ki-mondva az, hogy a gépek olcsóbbak lesznek.

A jó(?) budapesti hűtőház abban spekulál, hogy a fővárosnak csakumpak átadja az intézményt a kiviteli részvénytársasággal együtt, mely a főváros ellátásának élelmiszerekkel egyik feltétlen szükségessége. Szavunk sem volna a dologhoz, ha épen ezen intézmény nem a földművelésügyi tárca 750.000 koronás kamatmentes kölcsönével alakult volna meg. De ezéjját úgy lát-szik eltevesztette. Szavunk sem volna, ha ezen társaság nem a refakciákból élne, a nagy-szállítók egyik villámhárítója és így a fővárosi élelmiszer-ellátásának a kerékkötője nem volna. Képzelték el t. olvasóink azon tény, hogy a magyar baromfi és tojás Berlinben olcsóbb, mint Budapesten. A horribilis hűtőházi taksák és mellékdíjak egyenesen kerékkötői a gazdák áru és termelvényeinek pláne, ha az élelmiszertársaságra bízzák az eladásokat. Hiszen érdek, hogy minél több hűtőházi taksák terheljék gazdáinkat az államsegély dacára. Most nagy harez dul. Össze-ütközött a részvénytársaság pesti magyar kereskedelmi bank érdekeltisége a magyar általános hitelbankéval, mely mögött a tojás- és baromfi-kereskedők tömörülnek és a kik hűtőházat akarnak építeni két millió alaptőkével. Megelégtettek ezek is már a hűtőházi tarifákat és refakcia osztozkodást. A k. bank most azt akarja, hogy a főváros vegye át a hűtőházat a társasággal együtt. Kiváncsiak vagyunk, melyik fél győz, bárha biztosan állítható, hogy a főváros élelmezésének érdeke azt kívánja meg, hogy maga a főváros építsen, de egy igazán jó hűtőházat és saját regijeiben olcsó tarifák mellett azt köz-kincsesé tegye. De ha már konkurrenzia kell, úgy jó lesz a kereskedők hűtőháza is, melynek

tetejébe a város építsen egy harmadikat. Ezzel lenne kielégítve egy a főváros és a magyar gazdák érdeke, de a tulkapások elleni érdek is. A ki birja, marja. A fővárosi kenyérgyár sem bánta meg létrejöttét s úgy hisszük a városi hűtőház, de nem a régi megvásárlásával, hanem egy újabb, modernabb, olcsóbb üzemével volna élelmiszer-ellátás egyik sarkalatos pontja.

—ix.

A vetések állása és a mezőgazdaság állapota Magyarországon.

(A m. kir. földművelésügyi miniszterhez április hó 8-iki kelettel a gazdasági tudósítókól beérkezett jelentések szerint.)

Időjárás. A legutóbbi hivatalos vetésjelentés közzététele óta eltelt négy hét időjárás tekintetében két részre osztható. Míg ugyanis márczius második felében, különösen a hó vége felé általában enyhe, sőt az évszakhoz képest meleg idő járt, addig április eleje óta többnyire szeles, sőt viharszerű, igen hűvös illetve hideg volt az időjárás. Az alacsony hőmérséklet és a viharos szelek nyomán az ország nagy részében havazások és hóviharak keletkeztek, úgy hogy az Alföldön, az ország keleti részén és a keleti hegyvidékeken április hó 3-ikától kezdődőleg a mai napig időközönként több centiméter magasú hólepel borította a földet. Több ízben éjjeli fagyok is voltak. Az elmúlt négy hét egyébként csapadékokban igen bőséges volt. Az ország egyes nagyobb részein több ízben jelentékeny mennyiségű esett. A csapadékmennyiség 25—200 milliméter között váltakozott. Legtöbb esett az ország északi hegyes vidékein, aránylag legkevesebb a Dunántul és a Tisza-Maros szögén.

Aradások. A gyakori esőzések következtében egyes folyók és patakok megáradtak, sőt ki is öntöttek, úgy hogy főleg az ország északkeleti részein és a Tisza mentén jelentékeny területek állanak víz alatt, mely, ha elég gyorsan fel nem szárad, vagy levezethető nem lesz, úgy az őszi és tavaszi vetésekben mint a takarmánynövényekben érzékeny károkat okozhat.

Mezei munka. A kedvezőtlen, tulnedves és hideg időjárás következtében a mezei munkák legnagyobb része már hosszabb idő óta fennakadt, vagy csak igen lassan halad. Így a tavaszi kalászosok (az árpa és zab) vetése sok helyen még most sincs befejezve, sőt néhol már a miatt is aggódnak a gazdák, hogy zabot egyáltalán nem is vethetnek. A dombosabb földeken, melyek a közbeeső néhány esőmentes napon megközelíthetők voltak, a gazdák serényen hozzáláttak az elmaradt szántási és vetési munkálatok pótlásához, a kapás növények talajának előkészítéséhez, a répa, burgonya és mesterséges takarmányok vetéséhez, a szőlők metszéséhez, a kertek és gyümölcsösök tisztogatásához, a rétek, luczernások és herések fogasolásához. Mindezen munkálatokra azonban már tartósabb száraz és enyhébb időre volna szükség, bár a levegő hirtelen felmelegedése a vetések kedvező fejlődése szempontjából nem kívánatos.

Őszi. Az őszi, buza- roz- és árpavetések az őszi és téli kedvező időjárás alatt annyira megerősödtek, hogy az április hó első napjaiban beállott, csaknem két hét óta tartó kedvezőtlen, esős, szeles és hideg idő, illetve az ennek nyomán járó éjjeli fagy jelentékeny károkat nem okozott bennük, bár helyenkint, különösen a mélyebb fekvésű vetésekben láthatók a tul nedvességtől származó sárgás foltok. Az őszi vetések az ország minden részében oly szépen fejlettek, erősek, sőt bujnak, hogy több helyen sarlózásuk is szükségessé vált és így az áprilisi hideg időjárás rájuk nézve még kedvezőnek

mondható, a mennyiben t. i. visszatartja őket fejlődésükben.

Tavasziak. Az esőzések előtt, vagy közben elvetett tavaszi árpa és zab szépen kikelt, de az éjjeli fagy több helyen megcsipte. Hogy az ebből származó károsodás mily mérvű, arról csak az idő teljes felmelegedése után lehet tiszta képet szerezni, a most beérkezett tudósításokból azonban azt lehet következtetni, hogy ha újabb fagyok nem lesznek, a tavaszi vetések károsodása sem lesz számbavehető.

Károsodások. Féreg- és rovarkárok úgy az őszi, mint a tavaszi vetésekben csak igen elvétve s kis mértékben fordulnak elő. Így néhány jelentés érkezett a hesseni és a csikosháti buza- légy jelentkezéséről. Az áprilisi viharok és éjjeli fagyok legtöbb kárt tettek a korán virágzó gyümölcsfákban. A mandula- és barackfák ugyanis legtöbb helyen már teljes virágzásban állottak a kedvezőtlen idő beköszöntésekor, úgy hogy sok virág lehullott vagy elfagyott. Szünetelt ezenkívül a szintén virágzásnak indult cseresnye és meggy is, — a többi gyümölcsfa azonban nagyjára még csak most kezd fakadni s így nem is károsodott. A szőlőkben a nyitást, sőt legtöbb helyen a metszést is befejezték, a karó-zást és első kapálást azonban a folytonos esőzés akadályozza. A hol a szőlő már rügyezni kezdett ott a fagyok némi kárt is okoztak.

Takarmányok. A takarmánynövények közül a lóherék és luczernák márczius hó folyamán igen szépen fejlődtek, az áprilisi hideg szelek azonban további fejlődésüket megakasztották, sőt helyenkint a gyenge hajtásokat a fagy meg is csipte. A zabos búkkönyt nagyjára még csak most vetik. A folyók mellett fekvő rétek és legelők több helyen víz alatt állanak, egyebütt azonban mindkettőnek fűnövése igen szép. A múlt évi szálas takarmány sok helyen már fogytán van, kellő takarékosság mellett azonban a zöld takarmánynak már közel jövőben megkezdhető vágásai még kitart. A jószág általában jól telelt és egészségi állapota elég kedvező.

A szombati jelentéssel befejeződött a koratavaszi ciklus, a mely alatt minden hónapban csak egy tudósítást tettek közzé. Május havától fogva két-hetenként lesz hivatalos jelentés. A legközelebbi communiqué a mezőgazdasági állapotról három hét múlva, vagyis május hó negyediken lát napvilágot és e határidőtől fogva a miniszterium minden második szombaton számol be az esélyekről. A májusi kiadványok csak szöveges jelentésekből állanak. Az első klasszifikációs becslés június elsején kerül ki.

A népsegítő akezió és a gazdasági egyletek.

Irta: Fényes Károly.

Legutóbb a „Gazdaszövetségben“ és a „Köz-telek“-ben is jöttek cikkek, a melyek aggályokat fejeztek ki a népsegítő akeziók az u. n. miniszteri kirendeltségek működése iránt, mert félnek ezek hatalmaskodásaitól és tartanak tőle, hogy működésük folytán a gazdasági egyletek elvesztik lábuk alól a talajt.

Ezen aggályok nem alaptalanok, mert a rendszer olyan, hogy a társadalom tevékenysége egészen mellőztetik s így lassankint a meglévő kevés érdeklődést is a gazdaközönségből kiöli. Ezt látjuk a vármegyei életben, a hol kivéve a választásokat, a közigyeléseken a 400—600 bizottsági tag helyett alig jön be száz, mert hiszen bármily kicsiny, vagy fontos ügyben hozott határozat fellebezés nélkül is a miniszteriumok döntése alá kerül, ahol esetleg egy tollvonással megsemmisítetik a legüdvösebb határozat is. Kiskorúságra lett tehát ítélve a több százados és viharokat kiállott ősi vármegyei alkotmány.

KÖSZEGI KÁROLY FÉLE SZABADALMAZOTT MÓTOROS BAJA KÖZPONTI IRODA: BUDAPEST, IV. KERÜLET, FERENCZ JÓZSEF-RAKPART 27. SZÁM.

A Köszegi-féle szab. matoros talajművelőgépek behizonyított előnyei:

1. A legideálisabb földmunka, a minét eddig csak a kertész tudott elő-állítani. — 2. Egyetlen munkával vetés alá ideálisan kész a talaj. — 3. Ideális trágya alászántás; feleannyi trágyával ugyanoly eredmény, mint az eddigi teljes trágyával. — 4. 30%-kal olcsóbb és 100%-kal jobb talajmunka, mint bármely ekével. — 5. Nem kell se henger, se borona, se rögtörő. — 6. 30% vetőmagmegtakarítás, mert minden elvetett ép mag kikel utána. — 7. Legalább 30—50%-kal nagyobb terméshozam (voltak 1910-ben 100% terméshozamok is). — 8. Őrlésre, cséplésre, fuvarozásra, utak lehengerezésére kitűnően alkalmas.

Az egyedüli racionálisan dolgozó és munkájában felülmúlhatatlan talajművelőgép.

Referenciák: Gróf Széchenyi Emil Vajszka, gróf Hunyady József Kéthely, gróf Wenkheim Frigyes Pusztá-Szöllős, báró Bánffy Ferencz Karácsonfalva, Máár Zoltán Alattyan, Rakovszky Antal Kocsóc, Epstein Sándor Jászkarajenő, Szintay Kálmán Erendred, Zathureczky Károly Hangács, Razgha Ernő Hontkiskőr, Pannonthalmi Főpátság Kismegyer, Buttykay László Mikola, Kohner Alfréd Munkács, báró Sennyey Béla Bély, gróf Degenfeld József Szinna, dr. Mesterházy Ernő Nagygeresd, dr. Gosztony Mihály Bárdibükk, gróf Pejacsevich Tivadar Nasice, Magy. kir. állami ménesbirtok Bábolna, Gazdasági akadémia Debreczen, gróf Serényi Béla Putnok stb.

Szabadalmazva az összes államokban. — Német-, Orosz- és Franciaország, Románia, Egyiptom, Kanada, Argentína és Chile részére gyártási engedélyt adva: **Heinrich Lanz cégnek, Mannheim.**

Ilyenforma helyzet fog kialakulni a ministeri kirendeltségek és gazdasági egyletek között is.

Azt hozzák fel némelyek, hogy a kormány a gazdasági egyletekkel nem tudta célját úgy elérni, mint saját tisztviselőivel. Az a kérdés, hogy mi a cél? Az-e, hogy állattenyésztésünk felvirágozzék, hogy a falvak vízműzériái megszűnjenek, hogy a legelőszükséglet ki legyen elégítve, hogy egész mezőgazdaságunk helyesebb alapokra fektetessék? Vagy pedig ha a hatalmi érdek úgy kívánja, akkor nélkülünk (?) a társadalmi tevékenység teljesen megszűnjön, vagy csak olyan irányban érvényesülhessen, a mint azt némely körök akarják.

De vajjon megpróbálta-e bármelyik kormány is a fent elsorolt teendőket a gazd. egyletek útján elérni, adott-e egy gazd. egyletnek is éveken át olyan dotációt, mint a mennyit most fordít egy-egy vármegyére a kirendeltségek útján.

És vajjon joggal korholjuk-e azt a gazdatársadalmat, a mely épen az elmúlt 10 év alatt alkotta meg a szövetkezeteket, vívott ki a kormánnyal élén jelentékeny eredményeket, még Ausztriától is. Vajjon, ha a gazd. egyleteket más alapokra fektetnénk, ha bizonyos adóalapon jelentékeny jövedelemhez juthatnának, nem épen úgy, vagy sokkal jobban keresztül tudná-e vinni mindazon teendőket, a melyiket most a kirendeltségek teljesítenek?

centralizáció egységes, erős népfajjal szemben is egyeduralmi törekvéseket fejleszthet ki, annak részéről, a mint hogy a centralizáció végeredményében veszélyes. Annyival inkább veszélyes ez oly államban, a hol a nemzetiségiek is számot tevő faktorok és a hol számbelileg egyre gyarapodnak.

A centralizáció minden téren veszélyes, mert nem engedi az egyéniséget érvényesülni és nem lehet tudni, hogy a centrum tulkapáisaiban mit kíván és hol van kívánságainak határa.

Épen azért vagyok híve a decentralizációnak és annak a társadalom kezébe helyezésének. Nálunk annyival inkább, mert a hatalom úgy is tulsúlyban van a társadalommal szemben. A társadalmi tevékenységet kell fejleszteni, ezt kell ébren tartani, mert így fejlődik ki az összetartozandóság érzete és ebből kifolyó normális erő.

Ez az én meggyőződésem és ebből a szempontból fogok fel minden nemzetgazdasági kérdést, mert egyedül azt tartom a fejlődés helyes útjának, a mely idővel a nemzetet vissza vezeti régi erejéhez.

Az a társadalom, a melyet mindig vezetnek előbb-utóbb elveszti önállóságát. Csakis az önálló működés fejlesztheti ki a függetlenítést.

sító hatása csekély és oda fog fejlődni, hogy mindent a kormánytól fogunk várni, vagyis: panem et circenses.

Az erdélyrészi kirendeltség vezetőjéről, valamint az általam ismert megyei megbízottjáról is elismeréssel kell szólnom, mert meg van bennük egy a tudás, mint a kellő jó akarat is, de a jelenlegi rendszer mellett, ha akarják teljesen a gazdasági egyletek nélkül is működhetnek.

Mennyivel helyesebb lenne csak megmutatni a népnek, hogyan boldogulhat és azután megadni az eszközöket, hogy a boldogulás útjára térhessen.

Már maga a nagy apparátus hozza magával, hogy sok esetben a segély későn jön és így elveszti segély jellegét; másrészt bizalmatlanság üti fel fészket a népben. A legelő javítási segélyeket sem veszi szívesen igénybe, azt mondván, hogy úgy jár vele, mint az erdővel, ráteszi az állam a kezét és nem használhatja.

Ezek azonban kicsinyes bajok és előbb-utóbb meg fognak szünni és csak eleinte okoznak némi nehézségeket.

A főbaj a fentebb kifejtett elvekben gyökerezik. Az által, hogy gazdasági hivatalok állítottak fel, megkerültettek a társadalmi szervezetek, a gazdasági egyletek kezéből kivételt már is a tevékenység. Későbbben majd még inkább, a helyett hogy a gazdasági egyletek által

64-ik ábra. A magyarlonai gazdasági faragótanfolyam vizsgálója.

65-ik ábra. A gyulai faragótanfolyam vizsgálója.

Vajjon szükség volna-e egyáltalán a vármegyék államosítására is, ha megfelelő ellenőrző felügyeletről gondoskodnának. Ha nem kellene minden kis ügyet jóváhagyás végett felterjeszteni, hanem csak a fellebezett ügyeket.

A gazdasági egyleteket, a melyek csirái az önkormányzatnak már most is csirájában akarják megbénítani, az által, hogy a dus anyagi eszközökkel felruházott kirendeltségeket, gazdasági felügyelőségeket ugyanazon teendők elvégzésével bízták meg, a mely teendőkre a gazdák egyesületeik útján önként vállalkoztak, de oly tökével, mint az állami gazdasági hivatalok dolgoznak, sohasem rendelkeztek.

Közelről szemlélhetvén a kirendeltség és a gazdasági felügyelőségek munkáját eddig követett várakozási álláspontomat fel kell hogy adjam és határozott javaslattal kell lépnem a gazgközönség és az illetékes tényezők elé. Az elmondandók és álláspontom indoklásául szabad legyen előre bocsátanom a következőket:

Magyarországon valami 30 év óta a centralizáció felé törekszik az államkormányzat, holott a

A gyámkodást minden térre vinni és a gyenge társadalommal szemben azzal indokolni, hogy ki kell a társadalom kezéből venni az autonómiát, mert azt úgy sem tudja kezelni, éppen ahhoz hasonlít, hogy agyonütik az embert, mert ugyanis beteg. A betegség azonban ezzel nem gyógyítható. Ha a gazdasági tárcza a társadalmi szervezetek kezébe nagyobb hatalmat ad is, azért még a kormánynak, mint az állam másik tényezőjének mindig megmarad a maga fölényes feladata, tudniillik irányítani és ellenőrizni.

Az utóbbi 30 év alatt a társadalom sokat vesztett függetlenségéből. Már Trefort mondta egyik beszédében, hogy Magyarországon nincsen szellemi szabadság, és azóta is folyton azon törekvést látjuk, hogy még kevesebb legyen.

Meggyőződésem az, hogy erkölcs nemesítőleg is lehet hatni, mely áldást hozóbb a nemzetre, mint a létet alapjában megtámadni.

A népszerítő akció alapján véve ezen áldást hozó, erkölcsnemesítő alapelvek nyugszik, de a kivitelben nincs meg az autonóm testületek kellő tekintetbe vétele és így erkölcs neme-

elfogadott tervezet szerint azokat a gazdasági kamarai teendőkkel bízták volna meg és juttatták volna tekintélyes állandó jövedelemhez.

Az itt felsorolt okok folytán fordulok a gazdasági egyletekhez és teszem az az indítványt, forduljon minden gazd. egylet külön-külön és az országos gazdaszövetség útján együttesen a földművelésügyi miniszteriumhoz, hogy addig is, míg a gazd. egyletek a gazd. kamarák teendőivel bíznak meg, azon vármegyékre, a melyekben már gazdasági felügyelőségek alkalmaztatnak, állapítsa meg a gazdasági egylet költségtervezete alapján az évi dotációt és ezen dotációt bocsássa a gazd. egylet rendelkezésére. A felügyelőség pedig az ellenőrzéssel bizassék meg, hogy a dotáció oda fordíttassék, a hová azt a miniszter költségvetésileg szánta és jóváhagyta.

Igy például egy közép nagy megyére fel lehetne venni:

Kutakra	20.000 K
Legelő megszerzések és bérletekre	30.000 „
Gépek kiosztására 30% segéllyel	2.000 „
Gépek kiosztására ingyen	5.000 „

38 év óta mindenkor

üzleti elvem:
a jónak legjavát szállítani.

FŐ ÜZLET:
ROTTENBILLER
UTCA 33.

Kérem tudomásul venni.
hogy az impregnált takarmányrépamag kizárólag özégemnek különleges czikkét képezi és más czég egyáltalán nem ajánlhatja azt.

MAUTHNER ÖDÖN
CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉSE
BUDAPEST

Okszerűen gondolkodó és értelmes gazdák
magszükségletük beszerzésénél nem annyira az árakra fektetik a fősúlyt, mint főleg a magvak megbízhatóságára.

FIÓK ÜZLET:
KOSSUTH-LAJOS
UTCA 4.

A jelenlegi drágasággal
szemben a gazdasági téren kínáló minden előnyt ki kell használni. Ezért csak **Mauthner-**féle **magot** tessék vetni, ezzel saját érdekében cselekszik.

Vetőmagvakra 30 %-al	3.000 K
Legelő javításokra	5.000 „
Apaállatokra 30 %	5.000 „
Apaállat telelésére	1.000 „
Gazdakörök segélyére	1.000 „
Műtrágyára ingyen	1.500 „
Trágyatelepekre	1.500 „
Gazdasági téli előadásokra	4.000 „
Gazdasági díjazásokra és határjárásokra	2.000 „
Oltási tanfolyamokra és mintaszüretekre	1.000 „
Két vándorvinczellér fizetésére	2.400 „
Két vándorvinczellér utiköltségére	2.400 „
Házi ipar segélyezésre	5.000 „
Utiköltségekre	1.200 „
Előre nem látottakra	500 „

Természetesen ezen költségek a megye viszonyai szerint módosulnának. Ezért aztán az illető várm. g. egylet okmányolt számadást terjesztene fel minden évben. Megvédenének ilyformán a gazdasági egyletek autonómiája és az állami czélok is eléretnek, ha elmondottak a kormányzat által kellő jóindulattal fogadtatnának.

Gazdasági beszámoló a téli munkáról.

Irta: Dr. Cséser Lajos.

Lassan-lassan mégis látszik némi siker az erdélyrészi falvakban is úgy a téli házi mester-ség valamint a kisgazda szociológiában. A földmívelésügyi miniszteriumnak idestova 20 éves fáradhatatlan akciója következtében úgy a vármegyei gazdaegyletek valamint az erdélyrészi

Mostanában meg a miskolczi kiállításon állottak ki bátran a „platzra“. Hát itt a kalotaszegi varrottas hazájában parasztfaragó-művészetet teremtettek, ám más vidéken a meglévő nyers anyaghoz képest egyszerűbb módon és uton alakul ki a falusi téli ipar.

A gyalui havasok alján Magyarlonán is 3—4 év óta tartanak tanfolyamot gazdasági faragászatból, kerek mestersegből. A mellékelt 64. sz. képen látható komplett igás szekér igazolja, hogy milyen tökélyre vitték a lónai fiúk. Ezt a szekeret közös erővel csinálták a falusi gazdakör pénz!ára javára — hálából!

De a csoport mögött van a vizsga, kiállítás, talán 100 drból, mert 8 héten át 18 legény ki ki a maga fájából maga csinálta a gazdaságban szükséges szerszámokat. Idővel talán eladásra, a piacra is fognak termelni, hisz erdő alján laknak!

Egyidőben állott Gyaluban az első megkezdő tanfolyam is. Hát itt még egyszerűbb eszközöket csináltak, amint ez valami lengyel forradalmi összeesküvés csoportját imitáló régi kép rajzolatja mutatja, a mikor valaha a „Jesze polszka“ hősei „kapára-kaszára“ kaptak, hogy kiverjék a muszkát. Nem itt a „gyalui nemesek“ ivadékai, csak fa eszközöket mutatnak a vizsga kiállításon, a békés szándékot meg jobban igazolja Gyuribandi András kezében a

trágyatelep „illatárjában“ magyarázza a helyes trágyakezelést.

Szinte egész Erdélyben főkenyér a tengeri, de sajnos a hány ház, annyi szokás, illetve annyi fajta a művelés: jobban mondva igen sokféle, tökéletlen, be nem érő a törökbuza, a művelés pedig olyan, hogy igazán jól illusztrálja a 8—10 mázsás erdélyi átlag. A gyalui gazdakör ébredt tudatára annak, hogy jobban meg kellene becsülni ezt a hálás növényt s levelet irtak Juhász Árpád gazdasági tanárnak, hogy mit tegyenek hát? Ez reávette megint csak a székely kirendeltséget egy kis támogatásért, hogy ad. oculos tanithassa a gazdatársakat a jobb tengeri termelésre s a gyalui gazdakörrel csinált egy kukorica kiállítást, melyen 52 kisgazda 70 mintát állított ki. Volt olyan, a ki éppen négyféle csövet hozott nagy dicsőséggel. Persze nem ez kapta a Planett kapát jutalmul I. díjként. Végigmagyarázta a mintákat a tanár szigoruan, de igazságosan, ám a hatás felől nem volt bizonyos (asszonyok is voltak jelen) s ha szökni kell, hát a hőcipőt se vetette le, mint a képen is látszik. Hát ilyent csináljon az OMGE 1913. februáriusban! A gyaluiak is ott lesznek bizonyosan!

A gazdakör községi dolgokat is mozgat már; ime Magyarbikalon, Türebén községi vízvezeték-eket létesítettek, Bonczhidán, Uzdiszentpéteren

66-ik ábra. A választói kosárfonó és kerti butorcsináló szövetkezet.

67-ik ábra. Gyakorlati gazdaköri előadás a választói minta-trágyatelep mellett.

(székelyföldi) kirendeltség kitartó munkával addig vilték mostanság, hogy a sokat emlegetett falusi téli háziipar foglalkozás sok-sok községben gyökeret vert a Királyhágon túl is.

Vessző, sásfonás, fafaragás, bu torfaragás, kerek mestersegből stb. szépen honosodnak és több éven át nagy türelemmel rendezett téli (államsegélyes) háziipar tanfolyamok révén s tanulság, hogy már-már állandó sult olyan helyeken egy-egy falusi ipar, a hol a feldolgozandó nyers anyag helyben megterem! sok más egyéb is kell még egy sikeres téli háziipar kialakulásához, de a második nagy kellék, hogy valaki a „falu urai“ közül teljes lélekkel, erővel vegye át az apostoli szerepet ezen a téren is. Tehát a pap, tanító, vagy a jegyző.

Ime Kolozsvár környékén, Körösfőn 10 év óta munkába vett kalotaszegi disztárgy-faragászat termékeit országzerte ismerik s ugyancsak ott a közelben Bánffyhyunad szomszédságában Magyarbikal 20—25. faragó gazdája olyan ügyesen versenyeznek a körösfőkkel, hogy már a múlt évi szatmári kiállításon 1500 korona értékű portékat adtak el.

gyuródeszka, ámbátor olyan fiúk ezek, hogy a gyalui követyválasztáson a Kidei nemesekkel ezek „gyurják“ legjobban a fehér tollasokat!

Már-már virágzó háziiparrá lett a választói kosárfonó és kertibutor készítés, a mi a közeli Szamosmenti füzeseknek jó kihasználását jelenti.

Ides-tova 12 éve foglalkoznak ezzel s már van kosárfonó szövetkezetünk is. Egy másik ábra igazolja, hogy vesszőből font kerti butorok változatos formájuk, kényelmese, ezek már piaczra valók. Ha tíz év előtt sok kolozsvári, dési, szamosújvári uri nadrág siratta is a választói székeket, ma akár egy selyemruhás comtesse is beleülhetne, ha 100 kilón alul van! Tessék ár- lapot hozatni és rendelni.

Dolgoztak ám a Szamosmentén a gazdakörben is, a téli előadások folyamán. S mert már igen sok szó és elmélet hangzott el hosszú idők óta a tanteremben, át kellett térni a gyakorlati bizonyításra s ime Kisgyuri választói kisgazda vállalkozott egy minta trágyatelep építésére a marosvásárhelyi kirendeltség támogatásával s a tanár ott a helyszínen, a csinosan kirakott

közkutakat állítottak fel a Marosvásárhelyi kirendeltség támogatásával. Egyik ábránk a Magyarbikali 18.000 koronás 2 kilométeres vízvezeték, illetve csorgót ábrázolja sajnos gyengén sikerült fényképpel, de fő az, hogy jól sikerült a vízvezeték ebben a kalotaszegi községben, a hol 3 év előtt pár hónap alatt 24 kis gyermek pusztult el a rossz kutak miatt. Most meg a marhák részére is két olyan beton itatót csináltatott a „kirendeltség“, hogy az oláh pópa is megfürödhethet benne.

Hát a földmívelés szempontjából szorgalmas tett volt ez, nyomában most tavasszal bizonyára mélyebben nyomul az eke az áldott jó földbe s mert már sok látni való van a határon, hát néhány vasárnapon még tavaszi határjárást rendez a jóra való gazdakör, hogy milyen érdeklődéssel, mutatja az ábra, a melyen éppen indulóban van a gyalui gazdakör, ki a határra. Ott van talán mindenki, az előljáróság, a tanítóság, a főtanár meg a fióktanár, a kirendeltség és sok-sok süveges gazdatárs közepette még a főszolgabíró is, még pedig hajdu nélkül. S ez a helyzet szignatúrája, mert még nem

Tények és tapasztalatok igazolták a

CASE járvaszántó gőzekék

feltétlenül praktikus, gazdaságos és üzembiztos működését.

Munkabírási óránként 2—3 hold.

Előkelő magyarországi referenciák mindenféle talajra.

Üzérképviselő: Hahn Arthur és Társai, Budapest, VIII., Üllői-ut 52/B.

„G“ katalógus ingyen és bérmentve.

régen is csak hajduval lehetett szociologizálni, telve lévén a népek bizalammal! ?

A fobrosbetegségek gyakorlati jelentősége.

Irta: Dr. Rapaics Raymond.

A Gazdasági Lapok márciusi végén két számában ismerttettem a burgonya másodlagos betegségeit s ezek között a fodros betegségeket, nevezetesen a gyűrűs-, fodros- és leveletsodrós betegségeket is. Leírtam, hogy ezek a betegségek ugyanannak a betegségnek különböző fokbani megnyilvánulásai. Azt is megállapítottam, hogy a fodrosbetegségek az anyagumó éretlenségének a következményei az ivadékgumón úgy, hogy a betegség eredete mindig egy évvel annak megjelenése előtt keresendő.

Érdekes dolog, hogy Hiltner, mielőtt még egyáltalán szó lett volna Európában a levélsodrósorról, már kísérleteket végzett erre vonatkozólag; „Zur Frage des Abbaues der Kartoffeln“ című dolgozatában olyan esetről számol be, a mikor az anyagumó az elvetés után nagyságában vagy egyáltalában nem változott, vagy pedig gyakran még meg is növekedett. A belőle fejlődő szárazon besodródott levelek fejlődtek, ellenben fiók gumók nem keletkeztek, ezek he-

Kétségtelen tény az is, hogy a baktériumoknak és gombáknak ezekben a betegségekben csak másodlagos a szerepük s feladatuk csak az, hogy befejezzék azokat a betegségi folyamatokat, a melyek révén egyáltalában szerephez juthatnak.

Az a kérdés már most, hogy mi az oka annak hogy a gumók éretlenek maradnak. Ennek bizonyára több oka lehet. Egynéhánynak a közelebbi ismertetését alább adom.

Ismeretes dolog, hogy tulságos nitrogéntrágyásznak mindenféle növényen káros a hatása. A burgonya is megsínyli a tulságos nitrogéntrágyázást, a melynek eredményeképpen a burgonya lombja a rendesnél bujábban fejlődik, a levelekben a chlorophillum nagyon megszorodik, a keményítőalakulás megcsökken a tartaléktápanyag tartókban és pedig elsősorban a gumókban nem rakodik le kellő mennyiségben keményítő, a növényben a rendesnél több a cukor, erősebb a lélekzés és fokozott a növekedés, a mint ezt Müller-Thurgau még 1894-ben megállapította. Hogy tehát kellőképpen meg nem érik a gumó, annak egyik oka lehet a tulságos nitrogéntrágyázás.

Másik oka lehet annak, hogy a gumók éretlenek maradnak, a gumók korai kiszedése. Nagyon sok gazdaságban nem igen törődnek azzal, hogy

mindjárt nem is rothad el, utólag érik meg s így a maga számára használván az anyagot, nem terem, illetve a fodrosbetegségek jelentkeznek rajta.

Az éretlen gumók mindenképpen nagyon hajlandók a rothadásra. Különösen hajlandók azonban akkor, ha nitrogéntrágyás talajba kerülnek. Sorauer végzett erre nézve kísérleteket. Három burgonyafajtából választott egészséges és az éretlenség következtében fekete rothadásos gyűrűsbeteg gumókat s mindeniket kettévágva, az egészséges és a beteg gumók egyik fele chilisalétrommal trágyázott földbe, a másik fele pedig thomaszlisztrel trágyázott talajba került. Az egészséges gumófelek a chilisalétromos földben csak gyengén hajtottak, a betegek teljesen elrothadtak, ellenben a thomaszlisztben a beteg gumók is csakhamar teljesen és erős száru lombot hajtottak. A thomaszliszt talajban jobban megérték a gumók s a beteg és egészséges anyagumóktól származó termés is kétszerese volt annak, a melyet a chilisalétromos földben adott a burgonya.

A fentebbiekből önként következik, hogy a fodrosbetegségeknek gyakorlati jelentősége nincsen, mert hiszen nem a betegségek következtében romlik meg a gumó, hanem fordítva, a gu-

68-ik ábra. A gyalui gazdakör kukoriczakiállítás.

69-ik ábra. A magyarbikali községi vízvezeték csorgója.

lyett a szár tövén jelentkezett néhány elgumósodott rügy.

Vajjon ki ne ismerne ezekben a jelekben a levélsodrós jeleire! Valóban ma már nyugodtan állíthatjuk, hogy a levélsodrósást Hiltner figyelte meg először Európában, ha épen nem is nevezte ennek. Hiltner az említett esetben a jelenségek magyarázatát az anyagumó éretlenségében keresi, a minek következtében a levélből leszálló táplálékot a gumó először a saját növekedésére használta föl, csak másodsorban juttatott a táplálékból raktározásra, de az erre a célra megmaradt táplálék sokkal kevesebb lévén a szükségesnél, fiókgumók nem alakultak.

Azóta sokan megismételték a Hiltner kísérleteit s mindig hasonló eredménnyel, úgy ehhez ma már kétség nem férhet. Megállapíthatjuk tehát, hogy azok a betegségek, a melyeket fodrosbetegségeknek nevezünk, az anyagumó éretlenségében találják helyes magyarázatukat. Közelebbről meghatározva, ez annyit jelent, hogy a gumóban a nitrogénvegyületek feldolgozása tökéletlen, a mi különbözőképpen érezteti kártékony hatását az ivadéknövényen.

az egyes fajtákat a nekik megfelelő időben szedik, hanem mindenféle fajtát egy időben szednek, a mi persze nem helyes.

Kétségtelen tény, hogy a kedvezőtlen időjárás is oka lehet annak, hogy a gumók a kiszedésig nem érnek meg, különösen ha a burgonyát későn vetik. Ha ugyanis az időjárás olyan, hogy a burgonya első fejlődési szakában nem kedvező, a második szakban pedig nagyon kedvező, akkor természetesen a burgonya a második szakban igyekezik pótolni az első időszakban el nem végzett munkát, az ember erre nem figyel, az eredmény pedig az, hogy a gumókat éretlenül szedjük ki a földből.

A talajnak is következménye lehet, hogy a gumók éretlenek maradnak. Ha például nehéz talajon termelt fajtát egyszerre könnyű talajra telepítünk át, avagy fordítva, a burgonya fejlődése tökéletlen s az eredmény újra csak az, hogy a gumók éretlenek maradnak.

A gumók éretlenségének következménye, hogy a burgonya rosszul tel, hogy egy nagy része vagy még a teletető helyen megrothad, vagy pedig elrothad a kivetés után, avagy ha

mó éretlen és esetleg romlott s ezért betegeedik meg a növény. Az is nyilvánvaló dolog, hogy a fodros betegségek nem fertőző betegségek, azok tehát sem a gumóval el nem hurcolható, sem pedig a talajban nincs jelen semmiféle olyan csira, a mely oka lenne a betegségnek. Nyilvánvaló továbbá, hogy a szóban forgó betegségek a külföldi avagy bármiféle burgonyatenyésztőtől a vetőgumónak közvetlenül beszerzése meg nem véd.

Szükségesnek tartom, hogy ezzel az utóbbi tétellel részletesebben is foglalkozzam, mert hazánkban a levélfodrosodás-féle betegségekről téves képet adtak, úgy hogy ma már sokfelé elterjedt nézet az az országban, hogy a külföldi vagy általában bármiféle tenyésztőtől származó friss burgonyafajta nem kapja meg a szóban forgó betegségeket s ezért terem bővebben.

Erre nézve tanulságos a Varga Kálmán kísérlete. Ő Bertsch Ottó útján egyenesen Cimbaltól, Dolkowszkytól és Richtertől szerzett be 15 új burgonyafajtát s azokat a kassai m. k. Gazdasági Akadémia növénytermelési kísérleti terén az 1908. évben figyelte. Az összes fajtákon

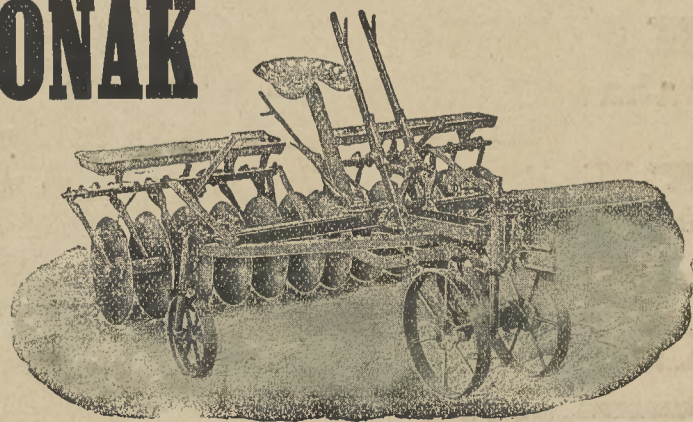
McCormick TÁRCSÁSBORONÁK

egyenletes munkájuk, könnyű vontatásuk, legerősebb szerkezetük és legkiválóbb anyagok révén a legkedveltebbek és legelterjedtebbek. A tavaszi szántásra a legújabb szabadalmazott és a hazai viszonyoknak teljesen megfelelő

McCormick Tárcsásboronát

már most kérjük megrendelni, miután gyárunk különben nem képes az óriási szükségletet idejében szállítani.

International Harvester Company of America
BUDAPEST, V., VÁCZI-UT 98.

már az első évben teljes erővel megjelent mindenféle fodrosbetegség, sőt legtöbbjük rendkívül nagy mértékben megbetegedett, a mint ez az alábbi táblázatból, a melyet a Varga Kálmán közleményének adatai alapján állítottam össze, kiderül:

Burgonya fajta	Beteg gumó százalék	Kat. holdon termelt q	Keményítő százalék
Jubel	4	111	24
Kupferhaut	6	91	23
Resident	10	85	27
Ordon	16	95	25
Hannover	20	50	23
Rekord	26	91	23
Ilona	32	109	23
Janina	38	50	23
Broken	40	194	27
Bohun	50	91	27
Flóra	54	120	26
Navoj	58	108	24
Magnola	60	131	25
Bonár	60	109	28
Casza	62	112	23
Átlag	36	103	25

Ebből a kísérleti eredményből igen sok gyakorlati jelentőségű következményt vonhatunk le, a melyeket a következőkben foglalok össze:

1. Minthogy a kísérleti teret a kísérleti évben nitrogéntrágyával nem trágyázták, nyilvánvaló dolog, hogy egyenesen a tenyésztők követték el a burgonyatermesztésben azt a hibát, a melynek következtében a kísérletre szolgáló gumók sok fajta keretében éretlenek maradtak s így kerültek kísérletre. Hogy minek következtében nem értek meg a gumók, azt ma már nem lehet megállapítani, de maga a tény kétségtelen.

2. A betegség ereje meg a termés nagysága között semmiféle összefüggés sincsen; nagyon beteg fajta is adhat szép termést, úgy, hogy míg a 38%-ban beteg Janina 50 q termést adott, a körülbelül hasonlóan beteg Broken 194 q termést.

3. A keményítőszerűségek a betegségek dacára is igen magasak maradtak, hiszen a legkisebb % is 23-ra emelkedett, de volt olyan is, mely 28-ra, ilyen rendkívül magasra rugott. Nagyon valószínűnek tűnik föl tehát hogy a betegségek a keményítőképződésre figyelemre méltó kártékony hatással nem lehettek. Mert bár mily egészségesek is lettek volna burgonyáim, 28%-nál nagyobb keményítőtartalomra számítani még sem lehet. A 28% keményítőt nyújtó Bonár pedig a betegségekkel szemben igen gyenge ellentállást fejtett ki, hiszen mint a táblázat mutatja, ellentállás dolgában az utolsó előtti helyre került.

Még két tény kell a fentebbi burgonyákra vonatkozólag megállapítanunk, habár ez már a táblázatban nincs is benne, nevezetesen azt, hogy a teletetés meg a betegség között nem sikerült összefüggést megállapítani s végül, hogy az említett burgonyafajták között egy néhány kiváló jó ízű étkezési burgonya volt, a melyek közül az Ilona és a Magnola a legértékesebbek voltak s mégis a Magnola ugyancsak nagy mértékben beteg volt.

Az a kérdés végül, hogy vajjon az anyagumó éretlenségének utóhatása csak a következő első ivadékon látszik-e meg, avagy folytatódatosan tovább terjed ivadékról ivadékra.

A felelet a következő:

Az anyagumó éretlenségének következtében az ivadéknövényben enzymbeli rendellenességek jelentkeznek, amelyek esetleg tovább terjedhetnek az ivadékok egész során, de bizonyos, hogy ha tovább is terjednek, évről-évre kisebb az erejük. Hogy azonban nem szükségképpen kell tovább terjedniök, az számtalan kísérletből kiderül. Többek között a Sorauer már említett kísérleteire hivatkozom, a melyből kiderült, hogy thomasziszttal trágyázás megszünteti a betegséget. Ez már abból is következik, hogy a betegség a gumóban többnyire csak részleges, úgy, hogy a beteg gumókból egészséges hajtások is fejlődnek, (amint ezt Hiltner és Sorauer kimutatták) a melyektől egészséges gumók származnak. Az egészséges hajtások száma évről-évre nő, úgy hogy a növény a betegségből önmagától is ki-gyógyul.

Foglaljuk össze a mondottakat!

Különböző körülmények miatt megesik, hogy a burgonyagumó éretlenül marad s így kerül elvetésre. Az éretlenség foka szerint különböző betegségek származnak ebből a körülményből a gumók egy kis része esetleg elrothad, más része pedig fodros beteg növényeket hajt. Okszerű műveléssel azonban a betegségek gyorsan kiküszöbölhetők a gazdaságból, a nélkül, hogy külön védekezésre lenne szükség. Ez annál is inkább

70-ik ábra. A gyalui gazdakör tavaszi határjárásra indul.

fölösleges, mert a betegségnek gazdasági jelentősége nincs, a mennyiben a gumótermést sem mennyiségben, sem minőségben nem rontja meg.

A mióta termesztik a burgonyát, mind azóta megtörtént, hogy éretlen gumót használtak ültetésre s valóban a fodrosbetegségek mindazóta meg vannak, a mióta egyáltalában nagyban foglalkoznak burgonyatermesztéssel. Azt mondhatjuk, hogy ezek a betegségek elkerülhetetlenek, de különösebb figyelmet jelentéktelenségük miatt nem érdemelnek.

Több alkalommal kimutattam már, hogy Magyarország burgonyatermesztése az ország gazdasági viszonyainak megfelelő magaslaton van s erről a nivóról azóta sem szállott le, a mióta egyesek a gazdaembernek valósággal a nyakába akarják varni azt a hitet, hogy a burgonya fodrosbetegségei veszedelmesek. Ez a legszebb gyakorlati bizonyítéka a fentebb mondottaknak. Ezek alapján azt is hirdetem, hogy burgonyatermesztésünk jövőjében a fodrosbetegségeknek semmi szerepük sincsen s így védekezési szempontból nincs is szükségünk burgonyatenyésztő

telepekre. Hogy lehet-e és kell-e Magyarországon burgonyatenyésztő telepeket alapítani s helyes lenne-e, ha ezt a kormányra bizná a gazdák, olyan kérdések, a melyek megérdemlik, hogy külön cikkben foglalkozzunk velük.

A szőlő vadalany-fajtái.

Írta: Nagy Dezső.

Nagy hibákat követnek el oltványokkal telepítő szőlősgazdáink akkor, a mikor az alanyok megválasztására nem fordítanak kellő gondot s csak az oltványoknak a korrektségére vannak tekintettel. Az egyes vadalanyokról ugyanis számtalanszor tapasztalt és immár köztudomású dolog, hogy nem mindenféle földnemben diszlenek egyaránt. Az oltványszőlők köztudomásúlag nem olcsón, sőt nagyon is drága pénzen telepíthetők, és ha így az alanyok helytelen megválasztása következtében még annak a veszedelmnek is ki teszi magát a szőlősgazda, hogy oltványszőlője idő előtt kipusztul, akkor nem-hogy horribilisan tuldrágán létesítette szőlőjét, de még teljesen haszontalanul költekezett is.

Ma már abban a helyzetben vagyunk, hogy minden egyes földnembe az épen odavaló alanyfajtát tudjuk ültetni és így ezzel már ab ovo biztosíthatjuk az ültetvény sikerét.

Ez idő szerint használatban levő alanyfajták a következők:

Riparia-portalis. El terjedt világszerte. Közkedvelté tette az a két jó tulajdonsága, hogy filloxera sehogys bir vele s másodsor, hogy gazdag terméssel fizet.

Hol van helyén a Ripária?

A nem meszes, mély rétegű, gazdag földekben. Ilyen helyütt hozzá hasonlítható más jobb fajta nem létezik. Gazdag növése és bő termése van a ráoltott európai vesszőnek. A neki nem való gazdag földekben azonban ezt a jó tulajdonságát mihamar elveszti. A meszet nem tűri. Ha a talajban 15%-nál több a szén-savas mésztartalom, akkor menthetetlenül kivesz már a harmadik évben. De sőt sokkal kevesebb mésztartalommal bíró földekben is gyorsan kipusztul a Ripária-oltvány, például a tul-kötött földekben.

A Ripáriának igen sok vékony hajszálgököre van. E miatt csak a laza földben tud megélni. Mihelyt tulnyomóan agyagos a föld, már rosszul fejlődik. A sok kavicsot sem szereti. A Ripária a gazdag, televénydus, mélyrétegű földeket szereti. Az ilyen földek gazdagságát azután bőségesen képes szőlőfűrtökké alakítani, jobban, mint bármely más fajta. Hibája az, hogy a tőke nyaka vékony marad. Ám de ez nem kardinális hiba éppen; mert megfelelő tenyészhelyen, neki való földben nem veszélyezteti a tőke életét.

Azért is kedvelt alany, mert szaporítása könnyű. A nemes vesszővel jól forr össze.

Rupestris. A Ripária helyett ezt a fajtát karolták föl s különösen a meszes földeket jórészt ezzel ültették be.

E fajtának tömördek válfaja van, de ezek közül az apró, ritka levelűeket eliminálták. A legelterjedtebb a *Rupestris Monticola*, vagy más néven *Rupestris du Lot*. Kevésbé elterjedtek a *R. Ganzin*, a *R. Méraion*, a *R. Martin*, a *R. Metallica* és a *R. Forthworth*. Csak két faja jöhet azonban a gyakorlati érték szempontjából szóba.

A *Rupestris-Martin* kitünő alany; gyökerei vastagabbak, ágasabbak, mint a Ripáriáé. Ennek következtében az *agyagföldekben* jobban helyt tud állani, mint a Ripária, mert gyökerei le tudnak hatolni a mélységbe s így a száraz, kavicsos, sziklatörmelikes földben is jól vegetál. De hibája van ennek is. A meszes földeket nem

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdoktor hirneves füstesd-tulhevitőjével

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szenet fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Váci-körút 51. szám.

Sürgőnyozim: Kemna, Budapest. Telefon 91-21. Telefon 91-21.

állja, holott más földekben növése erőteljes.

Ezen hibája miatt a legtöbb esetben jobb kedveltségre tett szert a *Rupestris-Montikola*. Ez kitűnően állt ellent a filloxerának, dus lombozata és sok meszet is elbir, a fő jellegzetes tulajdonsága az, hogy gyökerei vastagok s ennek következtében a kötött földekre való; de mivel 20—25% meszet is elbir, ezért igen sok meszes földben is jól állja a helyét. Tudni kell róla azt is, hogy kötött és laza talajokon is egyaránt jól diszlik. A gazdag földekben azonban lombozata tulságosan dus és kövér, és ily esetben nem hoz kellő nagy terméseket. Az új földekben tehát inkább helyén való a Ripária, mert az ily talajon nem rugja el a termést. A kavicsos, mésztörmelékű földekben azonban pompásan diszlik. És itt nem is olyan dus a lombozata; de a szárazságot jól tűri, a mi megmagyarázható, ha figyelembe vesszük, miszerint vastag gyökerei nagyon mélyen lehatolnak a talajba. A sziklák legkisebb repedésébe is képes betolakodni a gyökere. Csakis a teljesen szikla alréteggel bíró földekben nem állja ez sem a szárazságot.

A *Rupestris-Montikola*-nál sok helyzetben sokkal jobb szolgálatokat képesek tenni a *Riparia* és *Rupestris hybridjei*. E két fajta keresztezése következtében igen sok hybrid állott elő, ám a sok közül a bírálatot csak három varietás állotta jól ki. Az egyik a *Riparia-Rupestris 101-14*, a második a *Riparia-Rupestris 3309* és a harmadik a *Riparia-Rupestris 3306*.

Ezek szerencsés keresztezéseknek tekinthetők. Általában azt lehet róluk elmondani, hogy dicsekedhetnek a *Rupestris* erőteljességével és a *Riparia* bőtermőségével. Egyesítik tehát a kettőnek jó tulajdonságait. Nyakuk jobban megvastagodik, mint a *Riparia*-oltványoké. Gyökereztetésük kitűnő. A föld mésztartalmával is elég jól daczolnak, a mennyiben 20—25%-ig is elviselik a szénsavas mésztartalmat. Ami pedig az egyes földnek irányában tanúsított maguktartásukat illeti, majdnem egyformák. Elmondható általában, hogy: *olyan földekbe való, a melyek a Ripária számára már sem elég lazák, sem elég gazdagok, sem elég mélyek.*

A három hybrid egymásközt nem sokban különböznek. Csak annyi említhető fel, hogy a *Riparia-Rupestris 101-14* inkább hasonlítván a *Ripariához*, oly földekbe való, a melyek *Riparia* talajok ugyan, de mésztartalmuk miatt benne a *Portalis* kísárgul. Ez a hybrid tehát a 20—25% mésztartalommal bíró gazdag, erőteljes és üde földekbe való, gyökerei is hasonlóképpen a *Ripariához*, a melyhez levele is jobban hasonlít. Ellenben a *Riparia-Rupestris 3309*, a mely inkább hasonlít a *Rupestrishez*, mert gyökerezete is ehhez hasonló, a szárazabb sziklás földekbe való inkább s ily helyzetekben a *Rupestris-Montikolánál* szabályosabban és korábban is terem, a mi a *Riparia* vér belekeverésének tulajdonítható. A *Riparia-Rupestris 3306* inkább az üdebb földekbe való. Ennek is ép oly hatalmas gyökerezete van, mint a *R. R. 3309*-nek, de ezek a gyökerek csak úgy terjednek, mint a *Ripariáé*. Ez okból szárazabb földekben kevésbé jól diszlik, de az elég nagy mérvben kötött meszes agyagokban elég jól fejlődik.

Berlandieri roppant nehezen gyökerezethető és még nehezebben forrad össze a ráoltott nemes vesszővel. Olyan két akadály ez, a melyek miatt le kellett mondani arról, hogy a praxisban beválhasson. Ám ha nem alkalmas magában, megfelel-e mint *hybrid*? Összeparosították tehát *Ripariával* és *Rupestrissel* és ebből tömördek hybrid jött létre.

Ezekből a hybridekről általában azt jegyezhetjük föl, hogy igen sok meszet bírnak el, a filloxerának teljesen ellentállanak, vesszőik jól beérnek, a mely tulajdonság az oltványok bő termőképességével van összefüggésben, jól gyökerezethetők és meglehetősen jól forradnak össze a nemes vesszővel. A tul meszes földeken tehát a *Berlandieri-hybridekkel* a kérdés megoldottnak tekinthető.

Eltérések természetesen vannak a *Riparia* és *Rupestris-Berlandieri* keresztezések magatartásában is. A *Riparia-Berlandieri* a gazdagabb termőerővel bíró laza összetételű meszes földekre való. Ellenben a *Rupestris-Berlandieri* a száraz és sziklás, meszes földekbe tudnak jól behatolni. Ezek az ő eltérő sajátosságik. Abban azonban megegyeznek, hogy jól forradnak össze a nemes oltóággal és a tőke nyaka szépen

vastagodik s nem marad olyan vékony, mint azt a *Riparia* oltványainál tapasztalhatjuk.

Ezek azok, mik az alanyok megválasztására nézve dióhéjban felhozhatók. És bár az előadottak csak empyrikus tükre az erre vonatkozó széleskörű tudománynak, mégis elég tájékozást nyújtanak arra, hogy a tanult és gondolkodni tudó, előrelátó szőlőgazda meg tudja ítélni: mit tegyen és miként válassza meg talajához az oda éppen megfelelő alanyfajtákat.

Savanyu borok savtalanítása.

Irta: Dr. Ejury Lajos.

Ismeretes a gyakorlati életből azon tény, hogy a szőlő általában annál édesebb, minél jobban megérett s viszont az éretlen szőlő még igen savanyu. Ennek oka mindenki előtt tudva van, nevezetesen az érés előrehaladásával kedvező időjárás esetén a szőlőben csökken a savak, valamint a borkő mennyisége, a cukortartalom ellenben gyarapodik, vagyis a szőlő nedve vízvesztés révén töményebb, édesebb lesz. Ezen változásokról világos képet nyújt a következő táblázat, melyet Dr. Kosutány Tamás „a mezőgazdasági kémiai technológia alapelvei” című nagybeesű munkájából idézek:

	sept. 28.	okt. 12.	okt. 30.
czukor	18.4%	21.2%	25.8%
sav	0.85,	0.75,	0.65,
szabad borkő	0.74,	0.55,	0.09,
1000 szem sulya	220 gr.	197 gr.	150 gr.

Kedvezőtlen időjárás esetén a szőlő nem érhetik meg teljesen, minek következtében a must, illetőleg a bor tulságosan savanyu lesz.

A savtartalom igen nagy befolyással van a bor ízére, annak jóságára. Magas savtartalom a bornak bizonyos füstizét okozza.

Ha valamely bor tulságosan savanyu, megjavíthatjuk azt a savtartalom egy részének tompításával, vagyis az u. n. savtalanítással. (v. ö. Antonio dal Piaz — Prakt. Ratgeber f. Kellerwirtschaft u. Weinbau 1911. 11.)

Régebben a savanyu borok savanyuságát úgy igyekeztek csökkenteni, hogy a mustot, illetőleg a bort czukros vízzel hígították. Megjegyzendő, hogy ma az 1908. évi XLVII. t. cz. értelmében musthoz vagy borhoz czukros vizet adni nem szabad. Bortörvényeink 4-ik §-a megengedi ugyan szigorú megszorításokkal a must czukrozását, kizárólag oly célból és oly mértékig, hogy a kedvezőtlen évjáratok termésének mustjában a tulságosan alacsony cukortartalom legfeljebb annyira legyen felemelhető, a mennyi az adott viszonyok között normális években lenni szokott. Az engedélyezett czukrozás csakis a must erjedésének befejezése előtt (szűrettől ugyanazon évi november hó 30-ig) hajtható végre. Az alkalmazandó czukrot csak magában az illető mustban szabad feloldani. Vízzel vagy borral készített czukoroldatot tilos a must kezelésénél használni (idézve a bortörvényből).

A bor savtalanítására régebben szénsavas káliumot (hamuszir) is használtak; jelenleg azonban ennek használata is tilos, mivel ezzel a bor összetétele, különösen hamutartalma jelentékenyen megváltozik.

Bornak vagy mustnak savtalanítására bortörvényeink 2 §-nak c. pontja szerint tiszta szénsavas meszet szabad használni, a mely a kereskedésben tiszta, lecsapott (praecipitált) szénsavas mészt elnevezés alatt kapható, kilója 1.50 koronába kerül.

A szénsavas mészt savtalanító hatása azon alapszik, hogy a borban levő szabad borkősavat lekötik s azzal borkősavas meszet képez, ezen vegyület miután nem oldódik, csaknem egész mennyiségében kiválik a borból. Szénsavas meszszel a bor savtartalmát tetszésünk szerint csökkenthetjük, a kivétel azonban nagy óvatosságot igényel, mert ha esetleg tulsavtalanítunk, a bor elvesztheti természetes jellegét.

A tulságosan savanyu bort javíthatjuk úgy is, hogy azt lágyabb, azaz kevésbé savanyu borral házasítjuk.

Ha valamely bort savtalanítani akarunk, nem szabad megfeledkeznünk a természetes savcsökkenésről. Valamely új bor ugyanis kezdetben igen savanyu lehet, de későbbben veszt savanyuságából, mert hiszen borkő válik le, továbbá savbontó baktériumok is működnek közre. Ezen okokból kifolyólag a savtalanítással nem szabad sietni; ne hajtjuk azt végre mindjárt az erjedés befejezése után, hanem csak az első, illetve második fejtés után, mikor már a bor kellőképen

megtisztult és további természetes savcsökkenés már nem várható. Vendéglősök, a kik a bort még mint új bort akarják kimérni, nem várnak a természetes savcsökkenésre, hanem a savtalanítást hamarosan elvégzik a mint az erjedés megszűnt.

Mint már említettem, a savtalanítást ne vigyük túlzásba, mert a bor ezáltal elvesztheti természetes jellegét. A szénsavas meszt ugyanis először a borban levő szabad borkősavat köti le s ha még fölösleges szénsavas meszt alkalmazunk, akkor a borkő is változást szenved, miáltal a bor kémiai összetétele nagy mértékben megváltozik s ezzel ize is egészen más lesz.

Rendesen elég, ha valamely bor savtartalmát 1—1.50/00-el csökkentjük (Antonio dal Piaz. Prakt. Ratgeber f. Kellerwirtschaft und Weinbau 1911—11.)

Praxisomban azonban előfordult olyan eset is, hogy a savtartalmat 2, sőt 3.50/00-el kellett csökkenteni.

Egy hl. borhoz, hogy 10/00 szabad savat közömbösítsünk vagyis letompítsunk, 67 gr. tiszta szénsavas mészt kívánatlik meg.

Mielőtt nagyobb mennyiségű bort savtalanítanánk, nagyon ajánlatos kevesebb borral (pár literrel) előzetes próbát végrehajtani.

Nézzük ezek után, hogyan hajtjuk végre a savtalanítást? Rendesen úgy járunk el, hogy a pontosan kiszámított és lemért szénsavas meszt alkalmas sajtárba tesszük, kevés tiszta vízzel (100 gramm szénsavas mészt 0.1 liter vízzel) egyenletesen elkeverjük, azután faruddal való folytonos keverés közben a savtalanítandó borból adunk hozzá eleinte keveset, végül az egész bormennyiséget. Így írja le a savtalanítás kivitelét Antonio dal Piaz.

A mikor a szénsavas mészt hozzáadjuk a bort, élénk pezsgés áll be, mert hiszen a borkősav a szénsavas mészből szénsavat üz ki s e közben oldhatatlan borkősavas meszt keletkezik, mely a bort zavarossá teszi, de ha a bor nyugszik, pár hét alatt teljesen megtisztul, mert a borkősavas meszt leülepedik.

1910. és 1911-ben nekem is volt alkalmam savtalanítással foglalkozni. Összesen 88.53 hl. bort savtalanítottam. A bor nagyobb, több hl-es hordókban volt. A savtalanítást a következőleg hajtottam végre: mindenképp előt meg határozottam a borok savtartalmát, a bor, illetőleg a letompítandó sav mennyiségére megállapítottam a szükséges szénsavas mészt mennyiséget, azután 1—2 l. borral előzetes próbát tettem. A próba megejtése után a lemért szénsavas meszt sajtárba tettem, a savtalanítandó borból pár litert ráöntöttem s faruddal egyenletesen elkevertem, később a sajtárt csaknem teleeresztettem az illető borral. A sajtár tartalmát összekeverés után tőrtike segítségével visszaöntöttem a hordóba, de ugyanezen pillanatban, hogy a bornak kifutását a hordóból elkerüljem, csapont leeresztettem egy jó sajtár bort. Mikor a pezsgés alább hagyott, a szénsavas meszt egyenletesen elkeveredését a bornak ismételt leeresztésével és felöntésével idéztem elő. Ter-

BOLINDER nyersolajmotorok
nyersolajlokomobilok

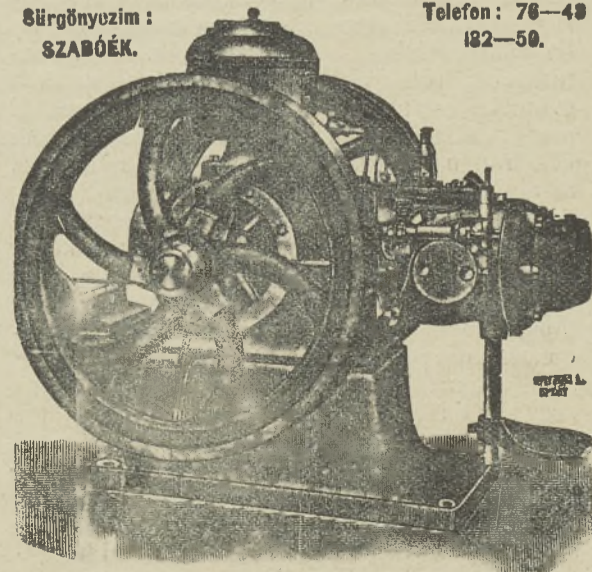
SZABÓ EMIL ÉS TÁRSA oszák cégnél

Budapest, V. Váci-körút 26 szám.

Sürgönyözim:
SZABÓÉK.

kaphatók.

Telefon: 76—49
182—50.

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS RÉSZLETVE

mészeten mig a pezsgés vagyis a szénsavfejlődés tartott, a hordót nem vertem be. Az általam savtalanított borok hamarosan egészen megtisztultak, kellemes ízűek voltak s előbbi jellegüket nem veszítették el.

A borok savtalanítását nem ajánlatos közvetlenül a használat előtt végezni, mivel a savtalanítás után a bor kezdetben iztelen, lanya; több heti fekvés után azonban frissességét, izletességét újra visszanyeri.

A savtalanított bor eleinte zavaros, később homályos s csak bizonyos idő múlva tisztul meg egészen, a mi nem is lehetséges másképp, mivel a keletkezett borkósavas résznek legfinomabb kristályai csak lassan ülepednek le. A bor tisztulását ha sürgős elősegíthetjük filtrálással vagy pedig derítéssel.

Megjegyzendő mint az említett lapban Antonio dal Piaz is mondja, hogy a bornak mesterséges savtalanítása ha csak lehetséges megelőzendő, inkább szelidebb, házasítás által kevésbé savanyu borral javítsuk meg.

A savtalanítandó bornak savtartalmát nem elégséges csupán izleléssel közelítőleg megállapítani, hanem azt chemiai úton határozzuk meg. Pontos savmeghatározás nélkül szakszerű savtalanítás el sem képzelhető.

Borban vagy mustban a savtartalmat ismert erősségű luggal határozzuk meg. Tudnunk kell, hogy 1 cm³ lug mennyi savat telít. Rendesen olyan lugot használunk, melynek 1 cm³-re 0.0075 gr. borkósavnak felel meg.

A savmeghatározásra különféle könnyen kezelhető eszközök vannak, mindazonáltal ha nagyobb mennyiségű bor savtalanításáról van szó, helyesebben járunk el, ha borunk savtartalmát szakemberrel határoztatjuk meg s egyúttal tanácsát kérjük arra nézve, hogy a savtalanításra mennyi szénsavas mész használandó.

KÖNYVISMERTETÉS.

Vezérfonál felnőttek mezőgazdasági oktatásához katonai és egyéb téli tanfolyamok számára írta Szilárd Gyula a gróf Esterházy-féle csákvári földmivesiskola tanára. A „Patria” kiadása. Ára két korona. Örömmel üdvözljük e könyvet, mely röviden összefoglalva a kisgazdának egész mezőgazdasági tudományát felöleli s éppen oly kitűnő visszaemlékeztető azok részére, a kik a hallgatott tanfolyamok anyagát esetleg már feledni kezdik, vagy egyes tételei nem jutnak eszükbe, mint igen jó vezető és irányító azok számára is, kik kénytelenek gazdasági előadásokat tartani, noha nem végeztek gazdasági iskolákat, p. o. jegyzők, tanítók, papok stb. ha még azt is megemlítjük, hogy jó magyarsággal van írva, minden felesleges ismétlések kerülve vannak e műben, melynek szerzője különben is már más műveivel is elég elismerést szerzett a magyar szakirodalomnak, akkor a legjobb ajánló levelet állítottuk ki részére, melyet joggal meg is érdemel.

A gyümölcsfák és kerti vetemények műtrágyázása. Irta: Grabner Emil, az országos növénynemesítő intézet vezetője. 64 oldal, 26 képpel. Ára 2 korona. A gyümölcstermelés és a zöldségkertészet ma már egy rendkívül nagy fontosságú mezőgazdasági ággá fejlődött ki amidőn nemcsak a házak mellett lévő kis kertekben, hanem szántóföldeken is nagyban termesztik a gyümölcsöket és a zöldségféléket, a mellyel nemcsak a magyar városok szükségletét fedezik, de amelyet igen-igen nagy mennyiségben külföldi nagy városok élelmezése céljából vámvonalain túlra is szállítunk. Nagy fontosságú kérdés tehát a zöldségtermelést, de a gyümölcstermelést is jövedelmezőbbé tenni. E mezőgazdasági ágak jövedelmezőbbé tételénél első rangú fontossággal bír a talaj minősége, az abban foglalt tápláló anyagok mennyisége. A szükségelt tápláló anyag mennyiségét azonban egyedül istállótrágyával csak nagyon kevés gazda tudja megadni annyival is kevésbé, mert az istállótrágya nem tartalmaz min. en növényi tápláló anyagból annyit, aminő nagy zöldségtermések s nagy gyümölcstermések elérésére elegendő volna. A modern gazda ezért a műtrágyák segítségét is igénybe veszi ma már annyival is inkább, mert ezeknek segítségével olyan mennyiségű és olyan minőségű tápláló anyagot juttathat a talajba, a minőre és a mennyire az illető talajnak éppen szüksége van s ez által sokkal, de sokkalta nagyobb terméseket és nagyobb jövedelmeket érhet el. Gazdáink javarésze azonban

egyáltalán nem tudja, hogy a műtrágyákat haszonnal lehet alkalmazni a zöldségfélék és a gyümölcs termelésénél, még kevésbé tudja, hogy milyen módon kell azokat használni. Ennek eredménye, hogy a gyümölcsfákat egyáltalán nem trágyázzák, a kerti vetemények alá pedig csak szerves trágyát adnak, a minek az a következménye azután, hogy sem gyümölcsből, sem zöldségfélékből nem elég nagyok a termésátlagok. A fentebb megnevezett munkának az a hivatása, hogy röviden a szerző saját tapasztalataiból s az ez irányú külföldi és hazai kísérleti eredményeiből rámutasson a műtrágyák hasznos alkalmazására. A műtrágyák jövedelmezőségéhez a megejtett számos kísérlet folytán kétség alig fér, a siker csupán attól függ, hogy ezen trágyákat természetüknek megfelelő módon alkalmazzuk, amit mindenki könnyen megtanulhat, a ki a füzetet átolvassa, amely minden kérdés könyvtárban jó szolgálatot tesz. Megrendelhető a „Patria” r.-t. gazd. szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

A paszuly (bab) termesztése. Irta: Gáspár József. Az „Erdélyi Gazda” kiadása. Ára 1 K. Kimerítően tárgyalja a bab termelését, cséplését, magtári kezelését, fajtáit, bemutatja más terményekkel összehasonlítva jövedelmi mérlegét, vegyi elemzését és végül külkereskedelmi forgalmát. Tényleg hézagpótló e füzet, mert a mindig jó árban értékesíthető bab termesztésének nagyobb aránybani felkarolására buzditóul szolgál. Hisz ebből a hüvelyesből bármennyi is értékesíthető, nem kell félni a tultermeléstől.

A takarmánynövények szárítása és eltartása. Irta: Gáspár József. Ára 1 korona. Rövid, de velős bevezetés után rátér a szerző a zöldszéna készítés tárgyalására, majd a tengeriszárról és a falomb széna készítéséről ad nagyon jó gyakorlati tanácsokat. Kezdő gazdáknak, de különösen intelligensebb kisbirtokosainknak ajánlhatjuk e füzetet.

A nyári vetési takarmánynövények termesztése. Irta: Gáspár József. Ára 1 K. A termékeny szerző ezen újabb füzetében kivált a takarmányszük évekre látja el utmutatásokkal olvasóit s különösen a következő takarmányok termelésének mikéntjét adja elő szabatosan. Takarmányfengeri, köles, mohar, hajdina, mustár, tarlórépa, rozs. Végül még a takarmányforgóról értekezik valóban gyakorlatias módon. E kis művet is őszintén ajánlhatjuk elolvasásra.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Kifagyott zabosbükköny helyett mit tegyünk?

Korán vetettem el a zabosbükkönnyt, folyó hó 14-én rájött a -4.5° C. fagy és teljesen kifagyott a bükköny, a zab pedig megsárgult között, most már mit tegyek? Mivel vessem be a földet, mert takarmányra okvetlenül és nagy szükségem van, különösen lótakarmányra?

Kérdés. Csalamádénak melyik kukoricza a legkiadóbb?

Csalamádénak melyik kukoricza legajánlatosabb hozamot s melyik a takarmány minőségét (tápértékét) tekintve? Egyben kérek arra is választ valjon a sűrűn vetett csalamádé ad-e nagyobb termést vagy a ritkán művelt s az utóbbi kapálása kifizeti e magát minden esetben vagy csak bizonyos speciális viszonyok között?

Kérdés. Kendertermelés.

Kendertermelésnek mik a föltételei? Milyen kendermag a legjobb? Milyen talajon érdemes kender termelni rostra? Hát a kendermagtermelés érdemes-e? Kérek szives választ e lapok hasábjain.

Kérdés. Fekál- és baromfitrágya a gyümölcsösben.

Van elegendő árnyékszék- és baromfitrágyám, miként alkalmazzam azt a gyümölcsösben? Várható-e nagyobb termés általuk?

Felelet. Birtok körülárkolása című kérdésre.

Nem volt jogos az illető földbirtokosnak amaz eljárása, hogy birtokát a szomszédos kisbirtokosok kárára úgy vette árok körül, hogy annak tisztítása a folytonos omladozás következtében már a szomszédos kisgazda birtokából abba lehullott földnek a kihányását vonja maga után. Minden birtokos körülárkolhatja birtokát, de csak úgy ha az árok fentartására szükséges területet a saját földjéből adja, minden e sza-

bálytól eltérő árkolás törvénytelen s mindenkor bírói eljárás tárgyát képezi. Miután pedig a kérdés a kataszteri felméréssel kapcsolatba hozza ezen jogtalan elárkolást; erre vonatkozólag csak annyit óhajtok megjegyezni, hogy a kataszteri mérnök minden egyes esetben a természetben talált állapotot tünteti fel, illetve méri fel, ha nem szólal fel senki annak jogtalan voltáról. Az árok már a kataszteri felmérés befejezése előtt elkészült, így nagyon természetes hogy a kataszteri térképen is úgy lett az feltüntetve, mint a természetben látható volt; a hiba ott lett elkövetve, hogy már a felmérés foganatosításakor kellett volna a működő mérnök figyelmét felhívni az árok jogtalan területen elhelyezésére, s bár a mérnök nem ítélkezhetik de azt már akkor ellehetett volna érní, hogy a később bekövetkezendő peres eljárás céljára már a térképen fellettel volna tüntetve az igényvonal mindkét részről míg így az árok egész terjedelmében annak a földbirtokosnak a birtokát szegélyezi, a ki azt jogtalanul használja. Természetes következménye most már ennek az, hogy egy szakszerű vázrajz alapján kérelmezni kell a a területhelyesbitést és az árok hovátartozandóságának megállapítását a bíróságtól s így elkerülhetőenül szükséges egy magánmérnöki beavatkozás, a mely eljárásnak a költségét a fentjelzett módon ellehetett volna kerülni.

Herczeg Sándor.

Felelet. Erdőirtásba tengeri után vethető-e ismét tengeri című kérdésre.

A tengeri önmagával jól megférő növény, a mint ezt többek között a muraközi kisbirtokosok gazdálkodási rendszere bizonyítja, a kik a Mura árterületén évtizedek óta folytonosan tengerit termelnek a nélkül, hogy ez idő alatt a természetben a legesekélyebb csökkenés állott volna be. Erdőirtásába tehát bátran vethet gazdatársam tengeri után ismét tengerit, annál is inkább, mert talaja laza agyag, mit kétségtelenül a lombok stb. korhadásából származó nagy televénytartalom okoz. Sőt ilyen talajban tanácsosabb az első években kapásnövényeket termelni, mindaddig, míg a nitrogéntulsúly megszűnik, mert benne a gabonafélék tulbuján fejlődve, könnyen megdülnek. Általános szabály az, hogy a téli nedveség konzerválása végett a tavaszi szántást lehetőleg mellőzzük, csakis akkor szántunk tavasszal, ha a talaj a vetés idejére annyira összetömődött, hogy azt boronálással, extirpátor vagy grubber használatával kellően felporhanyítani nem tudjuk. A korán vethető növényeknél a minő pl. a zab, árpa, zabosbükköny stb., szántani rendszerint nemcsak felesleges, sőt káros, a tavaszi vetési idény végén vethető terményeknél ellenben a legtöbb esetben a szántás, különösen kötöttebb talajokon, nem mellőzhető, mert vetésük idejére a talaj tulságosan tömődött lesz. A televényben bővelkedő talajokon az ilyen nagyobb mérvű összetömődöttség későbbben következik be; valószínűnek tartom, hogy az irtásföld megszántása a tengeri alá mellőzhető lesz. Ajánlom ezért, hogy a vetés előtt gazdatársam először gruberrel vagy extirpátorral s ha ezekkel gazdasága felszerelve nincs, nehéz vashoronával tegyen próbát és csak abban az esetben szántasson, ha ezek az eszközök nem végeznének jó munkát.

S. Mező Károly.

Felelet. Műtrágya szórógép tisztítása című kérdésre.

A műtrágya vetőgépeknek az a legnagyobb hibájuk, hogy azok vasrészeit a káli és foszfor-sav egy-kettőre tönkre teszi még az esetben is, ha használat után gondosan meg is lesznek tisztítva a lehetőség határain belül. Mert a műtrágya a vasat okszidálja, tehát a használat folyamata alatt is rongálja. Ellene védekezni nagyon bajos. Egyedül petróleummal lehet megtisztítani valahogy, de persze nem tökéletesen. Faggyú vagy más zsiradékkal sem tanácsos bekenni, mert ezzel csak az eső ellen óvjuk, mely ellen a szinek (félszerek) is alkalmasak, míg ellenben a műtrágya a bezsirozott vasrésze még jobban oda fog tapadni s üzem zavart okoz, a petróleummal ez kevésbé áll elő, tehát vele lemosni a gépet, még legczélszerűbbnek ígérkezik.

Szűcs János

Felelet. Zeller feketedése című kérdésre. A kérdést tevő arról panaszkodik, hogy a konyhakertjében termesztett zeller gumója tavaly megfeketedett. Ennek több oka lehet és így hát annak igazi okát bajos is pontosan és teljes határozottsággal megállapítani. A legvalószínűbb

azonban, hogy a korán alkalmazott trágyalé ártott meg neki. A zeller ugyan igen sok trágyaléöntözést elbir, de azt augusztus vége előtt nem tanácsos, sőt nem is szabad alkalmazni. Augusztus végétől kezdődőleg azonban hetenkint egyszer megöntözzhetjük a zellert trágyalével. Előbb nem, mert különben magba megy és legtöbbször megfeketedik.

Kadosa Zdenkó.

HIREK.

A népesedés politikai és gazdasági jelentősége. Az országos Magyar Gazdasági Egyesület szociális bizottsága gróf Mailáth József elnöklésével tartotta folyó évi első ülését a Köztelek nagytermében, melyen Katona Béla tartott előadást. Előadásának bevezető részében az egyke kérdésével foglalkozott. Áttért ezután azon állítás boncolására, hogy a népszaporodás az agrarizmus vagy nagytőke követelése. Szerinte ez is olyan téves állítás, amit társadalomtudomány czégére alatt akarnak a lelkekbe csempészni, holott a gazdasági jóléttel haladó népszaporodás a haladás legnagyobb fontosságú tényezője, tehát a nemzet fejlődésének szintén biztos fokmérője. Majd számszerű adatokkal mutatta ki, hogy a népesedés lendületével fokozódott az illető nemzetnek nemcsak erőgyarapodása, hanem politikai súlya is. E részben legjellemzőbb tünet Franciaország és Németország szembeállítás. Németország lakossága a 70-es évek vagyis a königráti és szedáni diadalmas háborúk után rohamosan növekedett s ezzel arányban emelkedett ugy gazdasági, mint politikai tekintélye is. Ezzel szemben Franciaország népessége a 70-es évektől kezdve a szó szoros értelemben stagnált s habár gazdasági erejében páratlanul fejlődött, politikai fensőbbiségében határozott visszaesés történt. A miből azon további dedukció vonható le, hogy a népesség szaporodásának nem előfeltétele a gazdasági jólét, viszont azonban a népesség megfelelő szaporodása nélkül politikai tulsúly egyáltalán el sem érhető.

Számszerűen csoportosította a legutóbbi három népszámlálás adatait s megállapítja, hogy általánosságban nem csak relative lett kisebb a szaporodás, hanem a csökkenés absolute is megfigyelhető. Sorra veszi az országrészek, vármegyék, majd beljebb tolván a vizsgálódás határvonalait, az egyes városok népesedési viszonyait. Utóbbiak pl. többek között azt a meglepő jelenséget mutatják, hogy a népességnek városok felé túdulása 1890—1900-ig jóval nagyobb volt, mint 1900-tól 1910-ig. Végül egyesületközi delegáció kiküldését indítványozza, a mely megállapítaná, hogy mik a mi szaporodásunknak a hátráltatói.

Az előadáshoz elsőnek gróf Károlyi Mihály szólott hozzá. Elismerését nyilvánítván az előadás iránt, az OMGE részéről évi 1000 koronát ajánl fel a munkálatok végzésére. Kéri, hogy a megjelent egyesületek is segítsék elő az akció sikerét. Többek hozzászólása után gróf Mailáth József foglalta össze a vita anyagát, mire a bizottság elhatározta, hogy ma még végleges határozatot nem hoz. Az előadást tárgyalás végett megküldi a meghívott egyesületeknek és azoknak állásfoglalása után együttes ülésen fogják a további teendőket megállapítani.

Az OMGE irodalmi és tanügyi szakosztálya f. hó 15-én d. u. Bernát István elnöklésével ülést tartott a Köztelek tanácstermében, melyen a mezőgazdasági irányzatú polgári iskolák tantervével és a vidéki gazdasági előadások reformjával foglalkoztak. Buday Barna ismertette a mezőgazdasági irányzatú hétosztályú polgári iskolák szervezése érdekében kifejtett eddigi munkásságot, majd alapos indokolás kíséretében előterjesztette a mezőgazdasági irányzatú polgári iskolák mezőgazdasági oktatására vonatkozó már közzétett tantervet, mely a mezőgazdasági ismereteknek tanítását olyan mértékben célozza, hogy az iskolából kikerülő ifjak képesek legyenek kisebb gazdaságok okszerű kezelésére és a haladó kor követelményeinek megfelelő vezetésére. A szakosztály némi vita után az előadói javaslatot elfogadta. A napirend során még Buday Barna a vidéki gazdasági előadások megtartásáról tesz jelentést és ezzel kapcsolatban szövé teszi, hogy a tanfolyamok költsége nem áll arányban a gazdaközönség csekély érdeklődésével. Ez egy-egy helyen az előadások nagy számában leli magyarázatát. Javasolja, hogy a Gazdasági Egyesületek Ország-

gos Szövetsége a jövőben más módszert kövessen és csak egynapos gazdasági előadásokat rendezzen a vidéki városokban az időszzerű kérdésekről. Az előadásokat ezen alapon több városban meg lehetne honosítani. Az előterjesztést, mely a részletekre vonatkozólag is több új intézkedést tervez, egyhangulag elfogadták.

A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete folyó évi rendes közgyűlését április 28-án (vasárnap) délelőtt 10 órakor a Köztelek üléstermében tartja gróf Széchenyi Emil elnöklésével. Az esetleges indítványokat és javaslatokat a közgyűlést megelőző nyolcz nappal az igazgatóválasztmányhoz írásban kell benyújtani.

A gazdák jövedelmének fokozása. A Magyar Gazdaszövetségnek június 19-én, szerdán, Darányi Ignác elnökle alatt Siófokon tartandó országos gazdaggyűlés egyik legfontosabb tárgya az a kérdés lesz, miként lehet a mezőgazdasági termények értékesítésénél a fölösleges közvetítést kiküszöbölni s a révén a termelőnek is tisztességes jövedelmet biztosítani meg a fogyasztó közönséget is rövidebb uton s így jutányosabban élelmiszerekhez juttatni. A gazdaszövetség és a vele rokonintézetekhez komoly tanulmány tárgyává teszik a felmerülő javaslatokat s hir szerint a nagygyűlésen a kérdés előadója kielégítő javaslattal lép a gazdaközönség elé.

A Nyitramegyei Gazdasági Egyesület Mezey Gyula elnöklésével tartott igazgatóválasztmányi ülésén örömmel vették tudomásul, hogy a földmivelésügyi kormányt az egyesület adminisztratív kiadásainak részben való fedezésére évi 7000 korona államsegítséget helyezett kilátásba. Jövőhagyták a számvizsgáló-bizottság jelentését, majd elhatározták, hogy a folyó évben a megye hat járásában rendeznek szarvasmarhadijazást. A gazdák érdekeltségével felállítandó műtrágyagyár érdekében megindított mozgalomban résztvesz az egyesület és a Komáromban tartandó értekezletre Sándorházi Lajos titkárt delegálták. Az igazgatóválasztmányi ülést követő tavaszi közgyűlést Mezey Gyula hosszabb beszéddel nyitotta meg. Szólt a gazdasági egyesületek megerősítéséről, a brüsszeli cukoregyezés megújításáról, a gazdasági felügyelőség intézményeinek kibővítéséről, majd utalva a balkáni vámszerződési tárgyalásokra, összetartásra buzdította a gazdákat a mezőgazdasági vámvédelem megerősítése érdekében. A közgyűlés rendes tárgysorozatának letárgyalása után Leidenfrost Károly alelnök amerikai tanulmányutjáról tartott érdekes előadást.

A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület f. hó 10-én értekezletet tartott. Tudomására jutott az egybegyűlteknél, hogy Budapesten még ez év április hó folyamán „Országos Bér-szántó Vállalat Részvénytársaság” czímmel egy társaság alakul, melynek feladata az ország különböző részeiben a legújabb rendszerű magánjáró benzintraktor olcsó és jó bérszántást végezni. Vargics Imre indítványára az értekezlet elhatározza, minthogy a The Big Tour-jegyű benzintraktoros magánjárónak munkáját a jelenlevő gazdák nem ismerik, aratás utáni időben bocsájtassa egy-két gépét próbabérszántásra, miért az értekezlet felkérte az elnöklő főispánt, hogy tegye azt lehetővé. A felhívásra 2140—2360 kat. hold jegyzetett bérszántásra.

A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület f. évi április hó 20-án d. e. 9 órakor Székesfehérvárott, a Fejérmegyei Takarékpénztár tanácstermében igazgatóválasztmányi ülést tart és ugyanott d. e. 10 órakor tartja meg közgyűlését is.

Pestpilissoltkiskunvármegye Gazdasági Egyesülete f. hó 15-én delután tartotta a vármegye székházának nagytermében évi rendes közgyűlését, a melyen a tagok igen nagy számmal jelentek meg. Fazekas Ágoston alispán, mint a közgyűlés hivatalbeli elnöke nyitotta meg a közgyűlést és felkérte Serfőző Géza titkárt, az egyesület múlt évi működésének előterjesztésére. A közgyűlés az évi jelentést tudomásul vette. Ezután Fazekas Ágoston alispán szép szavakkal emlékezett meg a leköszönt választmány és annak elnöke, gróf Keglevich Gábor érdemeiről. Gróf Ráday Gedeon főispán a gazdaközönség nevében, Desseffy Emil a főszolga-bírák, Szegedy Albert a községi jegyzők, Fülöp Béla a községi gazdakörök, Szász Ferenc pedig a tanítóegyesületek nevében méltatta az egyesület múlt évi működését. Elelbeléptették az új alapszabályokat, a melyek szerint az egyesület tevékenységnek különösen a községekben

és a községi gazdakörök létesítésének veti meg alapját. A választásokat ejtették meg ezután. Elnökké gróf Keglevich Gábort, alelnökké dr. Hájós Józsefet, gróf Telegdi Józsefet és Darányi Bélát választották meg. Választottak ezenkívül harmincz választmányi tagot s kilencz szakbizottságot.

A Hangya közgyűlése. F. hó 12-én tartotta rendes közgyűlését a Hangya, a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete, örgróf Pallavicini Ede elnökle alatt. Megállapította, hogy a közgyűlés, a melyen 67 tag 1125 üzletreisz képviselőjében jelent meg. Előterjesztésre került azután az igazgatóság jelentése az elmúlt üzletévről. A közgyűlés a számadásokat egyhangulag jóváhagyta és a felmentést ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak megadta. A 167.488 korona 33 fillért kitevő tiszta nyereségből az idén a Hangya 5% osztalékot fizet üzletreiszneként. Napirend szerint ezután az igazgatóság és a felügyelő bizottság megválasztása került sorra. Az alapszabály szerint kilépő Ivánka Oszkár, Förster Aurél, Pajor Ignác, Németh Gábor és Dömötör igazgató újra megválasztották. A felügyelő bizottság tagjai pedig Rubinek Gyula, Appel Aurél, Czobor László, Kallivoda Ferencz, Mérei Ödön, Spett Ferencz, Telegdy Károly, Végh Jenő és Zálesky Jenő lettek.

A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége, melynek kötelékébe 4583 szövetkezet tartozik, április 17-iki közgyűlését megelőzőleg terjedelmes jelentésben számolt be mult évi tevékenységéről. A jelentés szerint a magyarországi szövetkezeti mozgalom hovatovább elérkezik ama határköhöz, melynél a már meglévő szövetkezetek megerősítésének a munkája szárnyalja tul az új alakulásokat és szervezkedéseket. A Szövetség ehhez mérten éber figyelemmel kísérte az ország szövetkezeti mozgalmát.

Gabonakivitel. Müncheni levelezőnk a következő kiadványokat küldte be, melyek a gabonakivitel érdekelhetik: 1. Bestimmungen für das Schiedsgericht des Vereins Berliner Getreide und Produktenhändler; 2. Règlement pour les affaires à terme en blé, kiadja az anvers Caisse Internationale de Liquidation et de garantie des opérations en marchandises. (Buzaüzleti szokványok.); 3. Règlement pour les affaires à terme en maïs et orge (tengeri és árpaüzleti szokványok), kiadja ugyancsak az elébb megnevezett egyesület. A három kiadvány megtekinthető a m. kir. Kereskedelmi Muzeumban.

A vetés Ausztriában. A földmivelésügyi minisztérium jelentése szerint a vetés állása (1 igen jó, 2 közepesen fölül, 3 közepes, 4 közepesen alul, 5 igen rossz) a következő: Buza 2, rozs 1.8, here 3.1. Az árpa és zab állása a beérkezett csekély jelentésekből nem volt megállapítható. Az idei tél az osztrák koronatarományokban általában enyhe volt. Csak január hó második felében csökkent erősen a hőmérséklet. A csapadékok, melyek az alsóbb régiókban eső alakjában estek, átlag mögötte maradtak a normális télnél. Az őszi buza és őszi rozs mindenütt jól telelt át és a meleg, nedves márcziusi időben buján fejlődött. Lóhere a jó telelés ellenére a mult évi szárazság és a mezei egerek garázdálkodása miatt, főleg a Szudétekben és Alsóausztriában, valamint Nyugatgalicziában több helyütt ritka és hézagos. Az enyhe temperatura és a nedvesség a mezőket is buján megnövesztette. A legelő is szépen zöldelik már. Árpában és zabban a tavaszi munkát már az alsóbb régiókban és részben a dombvidékeken is már ősszel el lehetett végezni. Tengeri vetése az évszaknak megfelelően csak a déli országokban volt szórványosan megkezdhető. A burgonyaültetés a szudétai országokban és részben a déli alpesi országokban befejezéséhez közeledik, míg a többi országokban eddig csak korai vetések voltak. Cukorrépa vetését Csehország és Morvaország kedvezőbb vidékein már április elején kezdték, de a hűvös, nedves idő miatt abba kellett hagyni. A komló majdem mindenütt jól telelt.

Tanulmányi ösztöndíjak gazdáknak. Debreczen város törvényhatósági bizottsága dr. Fejér Ferencz ügyvéd indítványára elhatározta, hogy évenként 1000—1000 koronás ösztöndíjat ad fiatal debreczeni gazdáknak külföldi tanulmányutára. A közgyűlési határozat kormányhatósági jóváhagyást nyert. Az ösztöndíjat a jövő évben adja ki először a városi tanács pályázat útján.

A nagy kukoriczadij. A Budapesten lakó székely ifjak „Péterfy asztaltársasága” a székelyföldi kukoriczavetőmag javítására mozgal-

mat indít. Az érdeklődés felkeltésére két nagydíjat tűz ki 10—16 éves székely fiuk részére, hogy a legszebb két cső kukorica tenyésztőit a Budapesten 1913. év február havában tartandó Első Országos Kukoricakiállítás alatt 8 napra a székesfővárosba saját költségén felviszi és ott vendégül látja a társaság. Ki részt óhajt venni forduljon Péterfy Tamás íróhoz, Budapest, IX. Köztelek.

Egy püspök a kisgazdákért. Gróf Mikes János, a szombathelyi róm. kath. egyházmegye új püspöke elhatározta, hogy egy kisgazdákól alakult földberlő szövetkezetnek sarokmajori birtokát bérbeadja. A kisgazdák a földeket holdanként 45 korona évi haszonbérért kapják meg, de ez összegből 5—5 koronát a püspök az első négy esztendőben a szövetkezetnek visszafizet, hogy ez annál jobban megerősödhesse s tagjai, a kisgazdák érdekeit annál eredményesebben szolgálhassa.

A herceggprimási birtokok bérbeadása. A herceggprimási uradalmak központi intézősége elhatározta, hogy az uradalmakhoz tartozó birtokok egy részét apró parcellákban bérbe adja. Két-három évig ideiglenesen az ugynevezett szavatossági rendszert hozták be, melynek alapja volt, hogy a birtokot a kezelő gazdatisztek adták bérbe, aki biztosítékkal is szavatolt a megállapított hozamképeséggéért. A miniszterium azonban nem találta jónak a kezelést és véglegesen megtagadta jóváhagyását a szavatossági rendszer állandósításától. Most a kisgazdák adják ki a parcellákat.

A kender- és len műáztatók létesítésének támogatása. A kenderi és lenti hazánkban még ma is mintegy 120.000 kat. holdon termesztik s vele még ezidőszertul tulnyomóan kisgazdák foglalkoznak, a kik a szántóföldön termesztett kender- és lenkórót maguk áztatják és dolgozzák fel. Az áztatás a község határában történik, közönséges vízzel, valamely mesterséges vagy természetből létrejött mélyedésben. Az áztatókat több helyen be kell szüntetni valamely közegészségügyi vagy vízügyi érdekből és ilyenkor a termelés is megszűnik. Mivel ez mezőgazdaságunknak és iparunknak károsodását jelentené, a földművelésügyi miniszter arra törekszik, hogy ott, ahol a házi kendertermelés jelentőséggel bír és az áztatóviszonyok kedvezőtlenek, a len- és kendertermelést műáztatók létesítésével tegye lehetővé. Erre az 1904. évi XIV. t.-cz. a földművelésügyi miniszternek fokozottabb mértékben nyújt módot. A támogatás egyrésztől a műszaki tervek és költségvetések elkészítése, másrészt a berendezési költségek egy részének a földművelésügyi tárca terhére vállalásával történik. A községi műáztatók létesítésének felkarolása *Serényi* Béla gróf földművelésügyi miniszter intézkedése folytán már eddig is számottevő eredményre vezetett. Az 1910. év végéig 26 vármegyében 97 községben történtek műszaki helyszínelések, melyeknek eredménye gyanánt a tervek 35 község számára elkészültek és 9 helyen befejezést nyertek. 1911. év folyamán kenderáztatók érdekében helyszínelés volt 14 községben, terv és költségvetés készült 2 község részére, a korábban elkészült tervek közül kivételre került egy mesterséges kenderáztató Szentendrőn (Biharmegyében). 1911. év végén tehát 10 mesterséges kenderáztató működött.

A gyümölcsstermes veszedelme. Az április téli hidegével az egész ország gyümölcsstermesét pusztulással fenyegeti. Cseresznye-, meggy-, barackfák virágai, a melyek tavaszkor kezdtek kihajtani, az áprilisi napok dermesztő hidegében nagyrészt elpusztultak, úgy, hogy az ország gyümölcsstermő vidékein, különösen ott, ahol a korán érő gyümölcs nagymennyiségben terem, az idén aligha lesz cseresznye, alma és barack.

A Földhitelintézet a gyümölcsfatermesztésért. A Magyar Földhitelintézet a hazai gyümölcsfatermesztésnek előmozdítása céljából községi faiskolák útján ebben az évben is egy 600 koronás, két 400 koronás és tizenhét 200 koronás díjat tűz ki olyan tanítók jutalmazására, a kik faiskolát kezelnek és a fatermesztés terén jelentékeny sikert képesek felmutatni. A díjakra pályázhat minden magyarországi faiskolát kezelő néptanító, valamint községi kertész, a ki a faiskola kezelésén kívül a népiskolákban a gyümölcsfatermesztést hivatásszerűen tanítja és tanításának eredményeként községében és annak vidékén a nemes gyümölcsstermelés terén sikert

ért el. A pályázati kérvények folyó évi május 15-ig nyújtandók be az illető kir. tanfelügyelőhöz, aki azokat véleménye kíséretében a földművelésügyi miniszteriumhoz terjeszti fel. A pályázó tanítók egykoronás bélyeggel ellátott pályázati kérvényeikben faiskolájuk vázlatos rajzát, részletes leírását, az abban található oltványok és csemeték kimutatását mellékelni kötelesek. A jutalmakat a földművelésügyi miniszterium elismerő okmány kíséretében adományozza.

A gyümölcsstermelés Ausztriában. Az osztrák földművelésügyi miniszteriumnak a gyümölcsösökről és a szőlőről szóló jelentése szerint a tél kedvező lefolyású volt. Délen a gyümölcsfák kitünően teleltek át. Az északi vidékeken a januári fagy következtében a keménymagu gyümölcsök egyes helyeken szenvedtek és körteműek is károsodtak. A gyümölcsvirágzás az idén kedvező és két héttel előbb állott be az átlagnál. Az osztrák szőlővidékek legnagyobb részében a teletél kedvező volt.

Szőlészeti és borászati szaktanfolyam a Köztelken. A földművelésügyi miniszter támogatásával a központi szőlészeti kísérleti állomás az ampelologiai intézet, a budafoki magy. kir. pinczemesteri tanfolyam és a Magyar szőlősgazdák országos egyesületének igazgatósága által rendezett három napos szaktanfolyamot hétfőn reggel nyitotta meg az OMGE székházának dísztermében Bernát Béla orsz. képviselő, a Magyar szőlősgazdák országos egyesületének elnöke. Szepessy Imre szőlészeti és borászati felügyelő a fogatos szőlőművelési eszközök használatáról tartott előadást. Megállapította, hogy a megfelelően átalakított olyn ekék, melyek a homoki szőlőkben jól alkalmazhatók, legtöbb esetben hegyi fogatos kapálásra is alkalmassá tehetők. Utána dr. Gáspár János fővegység a védekező szerekről, Dicity Dezső magy. kir. agrogeológus a szénkénevezés jelentőségéről, Jablonovszky József a rovarfajta állomás igazgatója pedig a szőlőmoly elleni védekezésről tartott tanulságos előadást.

A szőlőművelés hanyatlása Törökországban. Törökországban a szőlőművelés ugyszólván napról-napra hanyatlak. A múlt év egyébként is rendkívül kedvezőtlen eredménnyel végződött, 49.570 tonna termelt az előző évi 82.744 tonnával szemben. Borpárlat, Matlik, 8225 tonna készült az előző évi 11.593 tonna termékkel szemben. Az 1909—10. évben még 153.908 szőlősgazda és 180.238 szeszfőző volt Törökországban; 1910—11-ben már csak 96.475 volt a szőlősgazdák száma és 120.032 a szeszfőzőké. A szőlőművelés e hanyatlásának több oka van. Ezek között első a nagy adóteher, mely Törökországban az alkoholtartalmu italokat sújtja. Másik a török szőlőtermelő gazdák nemtörődömsége, főleg pedig a külföldi olcsó szesz versenyre. Törökország borkivitele az 1910—11. évben 12.781 tonna volt, melyből 3980 tonnát Németország, 3603-at Franciaország, 2155-öt Egyiptom, 9139-et Olaszország és 471-et Ausztria és Magyarország vett át.

Spanyol paprika Magyarországon. Fiuméből vesszük a hírt: A magyar sajtó már több ízben szóvá tette azt az abszurd állapotot, hogy hazánkba, a paprika termőhazájába, Spanyolországból igen sok paprikát importálnak. A paprika behozatala nálunk igazán fölösleges dolog, ha tekintetbe vesszük, hogy egyedül a szegedi paprikatermés fedezni tudók az ország egész paprikaszükségletét, sőt kivételre is jutna belőle. Kereskedőink mégis szívesen vásárolják a silány minőségű külföldi s különösen spanyol paprikát 1—2 filléres haszon reményében. F. hó 12-én ismét nagy spanyol paprikaszállomány érkezett a fiumei kikötőbe. Az Adria-társaság Szent László nevű hajója Valenciából 707 zsák paprikát hozott egy magyar gyarmatárú nagykereskedő-czég részére.

A talajnedvesség meghatározása. A Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben Sigmond Elek műegyetemi tanár kedden este előadást tartott a talajnedvességnek a helyszínén való meghatározására szolgáló új műszerről. Az előadó, a ki tizenkét év óta foglalkozik az alföldi szikes talajok tanulmányozásával, már régebben megfigyelte, hogy a különböző minőségű szikes talajokban a nedvesség különbözőképpen viselkedik. A használatos nedvesség meghatározások azonban igen körülményesek és a czélnak nem megfelelők. Ezért Sigmond tanár olyan műszert szerkesztett, a melylyel a talajból mindenféle, a helyszínén határozott térfogatu talajt metszhet

ki és ebben Hoffmann eljárásával mindjárt a vizsgálat helyén a nedvességet térfogatra vonatkoztatva, rövid idő alatt meghatározhatja. Sigmond tanár ez irányu tanulmányainak czélja az, hogy a nedvesség mozgását, áteresztését, elzáródását, visszatartását és raktározását a szikes talajokban az eddiginél pontosabban megismerhessük és hogy a jövőben a szerzendő tapasztalatokat az ily talajok javítása érdekében érvényesíthessük.

Szállítási kedvezmény burgonyavetőgumókra. A kereskedelemügyi miniszter az Ausztriából és Németországból Marcheggen, a borockói, szakolezai és vlarapassi országhatáron, valamint a gács—magyar átmeneti pontokon és Oderbergen át hazai állomásokra teherárúként szállítandó, községi előljáróságok, gazdasági egyesületek, vagy egyes gazdák részére feladott és vetési czélokra rendelt burgonyaküldeményekre a magyar királyi államvasutak vonalain ideiglenes kedvezményes díjtételek alkalmazását engedélyezte. A földművelésügyi miniszter által az igazolással megbízott Bertsch Ottó gazdasági tanár (Budapest, Mészáros-utca 56/b) a fuvarlevélre vezetett záradékkal igazolja, hogy a küldemény a bejelentett célra használtatott fel.

Felhívjuk olvasóink szives figyelmét, a lapunk mai számához csatolt gazdasági lexikonról szóló mellékletre, melynek Karl Block breslauer cég a kiadója.

Szőlőtermelőink b. figyelmébe. Előző években szőlősgazdáink nagyrésze tetemes kárt szenvedett a peronoszpóra által, mert elmulasztotta szőlőjét idejében és megfelelő anyaggal bepermetezte. Mig azok, a kik már május elején láttak hozzá a permetezéshez, de különösen, a kik ezt a munkát felváltva *rézkénporozással* kapcsolták össze, semmi, vagy csak igen csekély kárt szenvedtek. Azért senki el ne mulassa az idén a védekezéshez szükséges, a dr. Aschenbrandt-féle *bordóiport* és *rézkénport*, mely szerkeknek vezérképviselője a *Magyar Gazdák Szövetkezete* (Budapest), de a mely a legtöbb vidéki füszerkereskedőnél is kapható, beszerezni és ezzel szőlője termését biztosítani.

A magyar ipar diadala. A chikagói Ironworks Limited magyar ajku munkásai sztrájkba léptek, mivel az igazgatóság, pártolván az amerikai ipart, megtiltotta a munkásoknak, hogy munkásruhájukat Magyarországból hozassák. Két napi sztrájk után kénytelen volt a gyár igazgatósága engedni és most újból Gutmann-féle „Elszakíthatatlan” munkásruhában, magyar dalokat énekelve, vigan dolgoznak és gyűjtik össze azt a pénzt, a melyet majd egykor haza fognak hozni szeretteiknek.

Ki akar kölcsönt? A ki birtokára jelzálogkölcsönt akar fölvenni, forduljon bizalommal a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetéhez, Budapest, V., Géza-utca 2. szám (saját ház). Az intézet egyaránt ad nagy és kis jelzálogos kölcsönöket, főczélja azonban, hogy a közép- és kisbirtokosokon segítsen, ezért kölcsönöket már 300 K.-tól kezdve ad. A ki súlyos kamatot fizet tartozása után, az intézet olcsó törlesztéses kölcsönével segíthet terhén. Az előző hitelezőket az intézet a kölcsönből fizeti ki s mérsékelt díjért minden a kölcsön körüli teendőket ellát. Kölcsönöz a földbirtok fele értékéig engedélyeztetnek. Ha az adós pontosan fizet, az intézet a kölcsönt föl nem mondhatja, az adós azonban tartozását akár egészben, akár részben, bármikor visszafizetheti. Parcellázásoknál az intézet minden tekintetben segít. Az intézet egyszerű levélre bárkinek szívesen ad felvilágosítást. *Az intézetnek ügynökei nincsenek s azon ügynök ki ez intézet megbízottjának nevezi magát, visszaélést követ el.*

APRÓK.

A korom mint trágya. A háziasszonyok réme és sok bosszuságnak okozója, a korom, pompás növényi trágyaszerű használható, a minthogy bizonyos, hogy igen sok kertész a korom alkalmazásának köszöni növényei üde zöld színét és bujaságát. A gyümölcsfák termőképességére is kitünő hatással van a korom s ezzel trágyázva, fáink állandó termésekkel jutalmaznak. De trágyául nem szabad a kormot tisztán alkalmazni, hanem vízzel kell keverni, illetve abban feloldani, egy kilogramm koromra mintegy 12 liter vizet számítva s ezt az oldatot úgy

kell elkészíteni, hogy a korom először forró luggal lesz leöntve s csak ezután adjuk hozzá a megfelelő mennyiségű vizet.

A gyümölcsfák öntözése. A virágzás megkezdése előtt nagyon fontos a gyümölcs fejlődésére a fák ellátása kellő nedvességgel. Tényleg a hiányos termés sok esetben a nedvesség-hiánytól ered, mit fájdalom még nem valami nagyon szívlelnék meg gyümölcsstermelőink s különösen legtöbbet szenvednek vízhiányban azon gyümölcsfák, melyek heréseken (jobbán mondva luczerna- s esparzettaföldön) állanak vagy réteken vannak elhelyezve. Egyáltalán azt tartjuk, hogy a gyümölcsös talaja ne legyen gypsözönnyel vagy évelő takarmánynövényvel borítva, hanem gondosan szántva, művelve, kapálva, lazítva s így leginkább kapásokkal bevetve, hogy a talaj kellő szellőzése mellett a talajnedvesség is konzerváltassék, kivált a mélyebb rétegekben, hol a gyümölcsfa gyökereinek oly nagy szükségük van erre. Ezen okból nem találjuk helyesnek, ha valakinek pázsittal bevont gyümölcsös kertjében ritkulni kezd a fű s ő újból füvel akarja azt bevetni (mint egy szaklap ily esetben még fűmagkeveréket is ajánlott neki), hanem azt tanácsoljuk, hogy szánts a fel a talajt, irts a füvet, trágyázza meg a kertet s tegyen bele kapásnövényt. Addig pedig, míg kénytelen-kelletlen meg kell még a fű- vagy luczernát tartani, 3—4 héttel a virágzás előtt az ily helyen levő fákat öntözzük szorgalmasan, hogy a nedvesség lehatoljon a legmélyebb gyökerekhez is s ezen öntözésnek a fővegetáció ideje alatt minden két héten ismétlődni kell. Ezzel nem csak a gyümölcs mennyiségét, de minőségét is javítani fogjuk.

A Niagara kivilágítása A világ egyik legszebb természeti látványossága újabban ismét célpontja az amerikai turistáknak, különösen pedig a nászutazóknak, a kik állandóan panaszkodnak a nyilvánosság előtt a felett, hogy a csodás és páratlan látványosságot, mielőtt beáll az alkony, alig lehet élvezni és így az utasok a napnak csupán egy részében láthatják a Niagarának fősége és borzalmasan szép vizesését. Megfoghatatlan volt, hogy bár a vizesések eddig is óriási villamos erőműveket tápláltak, mind ezideig nem gondoltak arra, hogy a vizeséseket villamos világitással tegyék látogatottabbá. Ez a hiány azonban rövidesen már megszűnik, mert Gittins szenátor a napokban terjesztette be azt a törvényjavaslatot, a mely 240.000 korona költségelőránnyal nagyszabású villamos világitási központ létesítését célozza és a melynek hivatása lesz, hogy a Niagara világhírű vizesését állandó éjjeli világitással lássa el. A törvényjavaslat szerint a fenti beruházáson kívül évente csupán mintegy 12.000 koronába kerülne a rendszeres világitás üzemben tartása. Az érdekes terv végrehajtása attól van függővé téve, hogy a beruházásban és a költségekben hajlandó lesz-e Kanadának Ontario állama is osztozni, minthogy tudvalevőleg a vizesések ezt az államot is határolják. Newyork állam és Kanada hatalmas parkokat létesítettek a vizesések körül és mindent elkövetnek, hogy a közönségnek a mesés természeti szépségek látogatását megkönnyítsék és élvezhetőbbé, kényelmesebbé tegyék. Az éjjeli világitás hiánya eddig sokat ártott a tömegesebb látogatottságnak és azért remélik, hogy az új törvény nagy föllendülést fog maga után vonni. A vizesések kivilágítására a törvényhozás már egy ízben megszavazott 170.000 koronát, a mely összeg ugyancsak beruházásokra fordított.

Gombatenyésztő hangyák. A természetbuvárok több olyan hangyafajt figyeltek már meg, a melyek gombát tenyésztenek. Legelsőnek Möller fedezte fel, hogy azok a brazilai hangyák, melyek mesterséges gombatelepeket készítenek, e telepeiket levágtatott növénylevelekkel készítik, illetve ezzel trágyázzák — és hogy a hangyák e gombákból táplálkoznak. Hasonló tapasztalatra jutott Jáva szigetén Hollermann professzor, a ki ott számtalan hangyabolyban egy bizonyos gombafaj csira-erezetei által a boly felső falait teljesen bevonva találta. Kétségtelen, hogy ezek a gombák, melyek az illető hangyafajok kedvenc eledelét képezik a hangyabolyokba nem véletlenül jutottak, hanem mesterségesen plántáltattak oda.

A fakonzerválás egy új módja. A faipar régi vágya egy oly eljárást feltalálni, a melynek segítségével a faanyag tartóssága lényegesen fokoztassék s egyben annak szilárdsága is javuljon. Az e részbeni igen sok és egymástól

sokban elúto eljárások közül a Hasselmann-féle eljárás tekinthető legújabbnak és hivatott szakértők szerint egyuttal a legjobbnak is. Ezen eljárás szerint a fát először kifőzik, ez által eltávolítván belőle a gyantás részeket, a melyek a konzerváló anyagnak a betolását a fába nehezítik meg. Ezután chromoxyd-sók chromtimsó oldatában főzik meg ismételten a fát. A fának sejtanyaga ezen kezelés következtében végyleg elváltozik, amde a nélkül, hogy a fa műszaki felhasználhatósága ez által szenvedne. Így kezelve a bükk és egyéb fák is ellenállanak mindenféle befolyásoknak s a faanyag tartóssága szinte határtalanul válik. A leirt konzerváló eljárás tehát egyike a legtokéletesebbeknek s meg van még azaz előnye is, hogy olcsó, mert a chromtimsó per mmásza alig kerül 25 koronába.

Az olajfák veszedelme. Az olasz faolaj termelést nagy veszedelem fenyegeti az olasz és a szicíliai olajfákon ugyanis újabban valami betegség lépett föl, a mely az olasz olajtermelést egyes vidékeken máris tetemesen csökkentette, a mi némiképp magyarázatul szolgálhat azon körülménynek, hogy az olajbogyóból préselt tiszta oliva-olaj az utóbbi évek folyamán megrágult és ára a régebbi idők árának majdnem kétszeresére emelkedett. A fák betegsége abban nyilvánul, hogy a levelek már a tavasz folyamán teljesen lombtalanná lesz, a mi viszont a bogyókrendes beérését akadályozza, úgy hogy a legtöbb bogyó még mielőtt megérne, elfonnyadvá a földre hull. A megmaradó bogyók sem sokat érnek; olajtartalmuk kevés, a minőség pedig gyenge. Az olajfáknak ez a veszedelme Olaszországban hatalmasan terjed és nagy gondot okoz a gazdáknak. Tudományosan megállapították, hogy a talevelek elsorvadását a népiesen pávaszemnek nevezett gomba okozza, mely a leveleken kerek foltokat képez.

Javított czukorrépatörkőly. A czukorgyárak és szeszfőzők egyik nagymennyiségű mellékterméke a czukorrépatörkőly, a melyet állatok táplálására használnak fel. E czélből ezt a törkőlyt be kell raktározni; amde a beraktározott törkőly önkéntes erjedési folyamaton megy át. Az erjedésnél vajsavas és rothadást okozó egyéb anyagok keletkeznek, a melyektől a répatörkőly sajátságos szagot kap. Ezenkívül az terjedés a törkőly összetételét is megváltoztatja és csökkenti tápláló értékét. A fiatal állatok pedig az erjedés termékeitől meg betegednek, sőt nem ritkán el is pusztulnak. Ezen veszedelmek elhárítása végett két párisi „mezőgazdasági mérnök“ egy eljárást talált fel, a mely a répatörkőly erjedését megátolja. Az eljárás lényege abban áll, hogy a répatörkőlyt tejsavas erjesztő anyaggal kezeljük, a melyet azonban előzőleg savakhoz (kénsav és szerves savak) alkalmazkodóvá tettünk. Ez az anyag a répatörkőlyben nagyon gyorsan szaporodik és megakadályozza egyéb erjesztő anyagoknak pl. vajsavas és a rothadást előidéző anyagok fejlődését. A répatörkőly ezek után egészséges módon erjedhet.

Készáru-tőzsde 1912. április hó 18-án.

Fajta	100 kilogramm készpénz ára Budapesten		100 kilogramm készpénz ára Budapesten	
	Kor.-tól	Kor.-ig	Kor.-tól	Kor.-ig
Buza:				
Tiszavidéki	75	—	79	23.65
"	76	—	80	23.70
"	77	—	81	23.80
"	78	23.40	82	23.90
Fehérmegyei	75	—	79	23.45
"	76	—	80	23.60
"	77	—	81	23.75
"	78	23.30	82	23.90
Pestvidéki	75	—	79	23.45
"	76	—	80	23.60
"	77	—	81	23.75
"	78	23.30	82	23.90
Bánsági	75	—	79	23.60
"	76	—	80	23.70
"	77	—	81	23.80
"	78	23.40	82	23.90
Bácskai	75	—	79	23.60
"	76	—	80	23.70
"	77	—	81	23.80
"	78	22.40	82	23.95
Rozs elsőrendű új középminőségű (új) takarmányára elsőrendű másodrendű				
Köles				20.90
Zab elsőrendű (új) középminőségű (új)				20.70
Tengeri belföldi új román v. bolgár				21.30
Sepozekáposzta				20.70

Kimutatás

A hazai nyilvános áruraktárak és szövetségi gabonáraktárak gabona és élelményforgalmáról és készleteiről.

1912. ápril. 6-tól 1912. ápril. 13-ig.

A forgalom és készletek részletezése	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri
	mennyisége métermázsákban				
I. Készlet és forgalom.					
Készlet 1912. ápr. hó 6-án	485050	165207	59876	189679	56592
Béta- 1912. ápr. 6-tól rozás / 1912. ápr. 13-ig	26376	1229	1002	15843	45685
Kita- 1912. ápr. 6-tól rozás / 1912. ápr. 13-ig	60222	19761	10073	28234	38883
Készlet 1912. ápr. hó 13-án	151204	146675	50805	176788	63844
II. Az 1912. április hó 13-án megállapított készletek részletezése.					
A) Nyilvános áruraktárak					
Bács	13144	940	66	10090	3181
Berettyóújfalú	1448	14	316	1073	203
Békéscsaba	58110	76	712	1298	2862
Brassó	5079	500	3194	5324	8412
Budapest	99043	75660	141	68442	1319
Csáktornya	5011	1543	254	1474	5103
Czegléd	12615	9151	7379	3266	750
Debreczen	20655	23787	1774	3461	640
Déaványa	932	1552	808	1501	678
Érmihályfalva	2338	5643	—	108	362
Fiume	7049	976	12974	7661	9959
Győr	191	1762	35	—	—
Kaba	11192	68	24	150	—
Karczag	7852	—	—	—	—
Kassa	7761	2165	1921	4470	167
Kisújszállás	22411	763	270	757	80
Kisvárd	—	—	—	—	—
Kolozsvár	11523	570	1271	4013	183
Marosludas	5843	124	3961	1673	1104
Maros-Vásárhely	2879	76	885	879	1570
Mátészalka	1237	171	23	1138	20
Mezőkaszony	2681	—	—	444	86
Mezőtúr	9226	181	724	692	439
Miskolc	4099	1328	4161	—	—
Nagybeacsok	7869	217	—	1675	3339
Nagykanizsa	16672	7807	4548	710	729
Nagykaroly	11919	2689	1023	1751	191
Nagyszalonta	20301	—	—	662	1
Nagyszécsény	5621	1289	101	7352	14
Nagy-Vár	6972	1361	86	335	373
Nyíregyháza	15157	—	—	956	1380
Nyitra	596	57	442	224	321
Pancsova	4607	—	—	—	1449
Pozsony	7990	—	—	—	—
Szarvas	5252	1822	11882	302	126
Szatmár-Németi	10316	3993	—	1182	—
Szeged	1143	—	184	887	816
Szombathely	1.20	—	5774	534	689
Temesvár	810	90	97	5128	1452
Versecz	17582	—	74	1036	—
Eszék	20	—	—	888	—
Sziszek	905	—	—	4796	2698
Zágráb	—	—	—	—	—
Zimony	—	—	—	—	—
B) Szövetségi gabonáraktárak.	13794	737	888	3420	251

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

SZESZ.

A szeszüzletben e héten is élénkebb kínálat uralkodott és a szeszárak olcsóbb árban zárulnak.

Elkelt finomított szesz nagyban adózva 223 koronáig, adózatlanul 84 koronáig, míg ellenben vidéki finomítottól és másodkézből prompt és áprilisi áru olcsóbb árban volt ajánlva.

Denaturált szesz hordóval együtt nagyobb kínálat és gyérbébb vételkedv mellett 71—72 kor. volt ajánlva kötésre Tartány áruban olcsóbb árajánlatok vannak.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz folyó termelési időnyre 76 koronáig fix árban, új termelési időnyre élénk kínálat mellett 2—2.50 kor. jegyzésen alól és 70 koronáig fix árban volt ajánlva gyérbébb vételkedv mellett.

Budapesten a kontingens nyersszesz ára 77—78 kor.

Budapesti zárlatok nagyban:

Finomított szesz adózva	222.50—223.—	K
Finomított szesz adózatlan	83.50—84.—	»
Élesztőszesz adózva	222.75—223.—	»
Élesztőszesz adózatlan	—	»
Nyers szesz adózva	220.50—221.50	»
Denaturált szesz	71.50—72.—	»

Napijelentés a gabonátőzsdéről.

1912. április hó 18-án.

Az áprilisi ügyletekre ma 39.000 q búzát, 3500 q rozst és 13.040 q zabot mondtak fel, a mi azonban, noha csak igen kevés akad belőle átvevőkre, még sem befolyásolta az áralakulást semmiképen.

Kötetett:

Buza. 1500 mm. 81 kg. 24.30 K, 200 mm. 81 kg. 24.30 K, 300 mm. 80.5 kg. 24.25 K, 500 mm. 80.5 kg. 24.40 K, 100 mm. 80 kg. 24.20 K, 200 mm. 80 kg. 24.15 K, 500 mm. 80 kg. 24.10 K, 3950 mm. 80 kg. 24.30 K.

Fehérmegyei: 150 mm. 79.5 kg. 24.— K, 200 mm. 79 kg. 23.85 K.

Pestvidéki: 500 mm. 81 kg. 24.15 K.

Felsőmagyarországi: 150 mm. 80 kg. 24.— K, 100 mm. 80 kg. 24.— K, 200 mm. 80 kg. 23.90

K, 200 mm. 79.5 kg. 24. — K, 500 mm. 79 kg. 23.90 K, 100 mm. 79 kg. 23.85 K.
 Dunajödvári : 1400 mm. 78.5 kg. 23.80 K.
 Marosi : 5000 mm. 79.5 kg. 24.30 K.
 Rozs : 550 mm. 20.60 K pp., 300 mm. 20.70 K pp., 100 mm. 20.70 K pp., 150 mm. 20.70 K pp., 100 mm. 20.70 K pp., 150 mm. 20.70 K pp., 200 mm. 20.70 K pp., 100 mm. 20.70 K pp., 500 mm. 20.70 K pp., 200 mm. 20.75 K pp., 300 mm. 20.30 K pp., 100 mm. 20.80 K pp.

Zab : 100 mm. 20.90 K, kpf.
 Az árak 100 kilogrammonként koronákban értendők.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza áprilisra	23.58 K
Buza májusra	23.38 »
Áprilisi rozs	21.18 »
Zab áprilisra	20.34 »
Tengeri 1912. májusra	18.54 »

L I S Z T.

A Lujza s a Király-malom részvénytársaság jegyzései.
 Dara (griz) —, 0. sz. királyliszt 33.80, 1. sz. lángliszt 33.20, 2. sz. lángliszt 32.60, 3. sz. zsemlyelisz (külns.) 32.00, 4. sz. zsemlyelisz 31.40, 5. sz. kenyérlisz, feh. 31.00, 6. sz. kenyérlisz 30.00, 7. sz. kenyérlisz, közép 29.80, rozslisz I. 29.20, rozslisz II. 27.40, rozslisz III. —, korpá, finom 16.80, korpá, durva 16.80 K mm. Tengerelisz —28—28, tengerikása —30—32 K kg.

Laptulajdonos és főszerkesztő : **ORDÓDY L.**
 Felelős szerkesztő : **BUZZI F. GÉZA.**
 Társszerkesztő : **FEHÉR ZOLTÁN**

Mézet minden mennyiségben vesz Weinberger Vilmos, Budapest, halcsarnok Deák-tér.

Nyulszapukamag, uradalmi tisztított, 160 koronáért kapható **Felsenburg Ödönnél Balasgyarmat.**

Elsőrendű magyarfajú Erdélyi jármosökrök, ugyszintén

1 és 2 éves magyarfajú Erdélyi ökörborjuk

minden időben nagy választékban kaphatók **ALEXA MIKLÓS-nál Szamosujvárt, Szolnok-Doboka megye.)**

ELADÓ
 2 drb bábolnai születesű, kocsi-ban jól behajtott arabs félvér kanca 10, egyik 7, a másik 8 éves. Egyiknek színe almás-szürke, a másiké fekete, magas-szűrké 160 cm., áruk 2400 kor. Megtekinthetők **Tolnay Kornél** földbirtokosnál **Nagygörbőn,** posta Klgörbő (Zala megye).

SIMON PÁL-féle

Hotel Páris Szálloda

Budapest,

Váci-körút 25. sz.

Kényelmesen berendezett szálloda. — Szoba árak 3 koronától felfelé villanyvilágítással és kiszolgálással. — Ujjonnan átalakított, kitűnő vendéglő és kávéházzal. — Földszinten sör-csarnok és „Bacchus“ pin-cze. — Előnyös árak.

Sztankovánszky János cs. és kir. kamarás, kajdaci uradalmi sertésenyészetében nagyobb számú lincolnshire x mangalicza és ezek egymásközi keresztetkezéséből származó utódok 3 hónapos, orbáncz ellen beoltott malaczaiból, mindkét nemben, nagyobb mennyiség kerül eladásra, darabonként 200 K és 2 K istálló-pénz árban, 10 darabon felüli rendelésnél 10% árengedmény. Csakis elsőrendű, tenyésztésre alkalmas egyedek szállíttatnak. Megrendelések **Elascok Gyula, Kajdac,** Tolna vármegye, czimre kéretnek.

Spárgát uradalmaktól és kertésztől egész természet vesz Weinberger Vilmos, Budapest, halcsarnok Deák-tér.

Bérbeadó birtok.

Nógrádmegyében, 5 km. vasuti állomástól, 270 m. hold szántó, 25 hold rét, 25 hold kert, 120 hold legelő, (ákác) szőlő lakóházzal s prima gazdasági épülettel, 10-15 évre 1912. október 1-étől bérbeadó. Reflektánsok, kik kimutathatóan ele-gendő forgalmi tőkével rendelkeznek, forduljanak a tulajdonoshoz : **SCHRECKER J.** Budapest, Tere-körút 39.

Egér-labdacsok

a mezei egerek tömeges kiirtására a legrégebb bevált módszer szerint készítve. 1 kg. kb. 3000 drb. 1-2 kg. 1 hold földre elegendő. Bármely mennyiségben **frissen készítve,** használati utasítással szállítva, 1 postacsomag **franco** küldéssel 6 kor., 1 métermázsá ingyen ládával 80 korona. Házi egerek és patkányok irtására 1 doboz 2 korona.

Pály Gyula gyógyszerész **ALSÓELEMÉR** (Torontál m.)

Lokomobilok, benzinmotorok, magánjárók, cséplőgépek, javított és használt állapotban kedvező részletfizetésre kaphatók **Fehér Miklós** gépgyár részvénytársaságnál, Budapest, Vaci-ut 80. Kivánatra raktárkimutatást küldünk és kérjük a venni szándékozók személyes látogatását. Csere-üzleteket államgépgyári új gépek vételére esetén kötünk.

A kész szőlővédelmi porok közt legrégebbek és ma is legáltalánosabban el vannak terjedve a

Dr. ASCHENBRANDT -félék és **BORDÓI POR** pedig az a levelek és vesszők peronoszpórája és a **RÉZKÉNPOR** a fűrt peronoszpórája és a lisztmarmat ellen.

Ezen utóbbi szer segélyével évenként sikerül sok ezer hold szőlő termését teljesen megmenteni. A **bordói por** ára kilogrammonként 50 kg.-os zsákokban 62 fillér, kisebb zsákokban 66 fillér, a **rézkenpor** ára kilogrammonként 50 kg.-os zsákokban 45 fillér, kisebb zsákokban 49 fillér.

Vezérképviselőt a **MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE** BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-U. 31.

A szőlő trágyázása.

Írta: **Ordódy Lajos.** — Ára 3 korona. Ajánlott küldéssel **3.45 korona.** Utánvétellel küldve **3.65 korona.** Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessék. — Megszerezhető a **Gazdasági Lapok** kiadóhivatalában, **Budapest, IV. Múzeum-körút 7.**

VADREPCZE GYOMLÁLÓ GÉP

mint a legjobb gyomirtó a legjobb eredményeket érte el, mert mindenütt hol vele gyomláltak a vetések **gyommentesek** lettek. Ezen géppel a gyomlálás a **legkényelmesebb, legolcsóbb és legbiztosabb** irtási mód is, mert ez reális munkán és nem tévedésen alapszik.

A vadrepczegyomlálógépek mint egyfogatúak szállíttatnak négy-féle munkaszélességben és pedig: 130, 150, 175 és 200 cm.-rel.

A gépért és eredményes működéséért teljes felelősséget vállalunk. **Leírást árjegyzékkel azonnal küld ingyen és bérmentve.**

MASCHINENFABRIK **J. NEP. HEIMRICH & SOHN IN IGLAU (MÄHREN).**

20 évre nyerünk takarmányt egy sertés részére. ha 30 m² területű földön 300 gyökérgyümölyt ültetünk el a kaukázusi Comfrey-takarmány növényből. Minden talaj-nemen megterem s minden éghajlat alatt és 20 éven át évenként 6-8 gazdag termést ad zöldsztakarmányból, mely egészséges és tápláló s mindenféle állat, de különösen a sertés által szívesen fogyasztatik. Szállítunk pontos növénytermelési utasítással. **Comfreygyümölyt** 500 darabot 7.— K., 100 darabot 2.— K.

Az új téli zöldség „HELIANTHI“, 800—1000 mázsa gumóhozamot ad hektáronként ; dr. J. Kochs szerint **négyszer oly nagy tápértékkel bírnak, mint a burgonya** és nemcsak kiválóan értékes takarmány sertések, marhák, junok és lovaknak, de belőle nagyon izletes és tápláló főzeléket is lehet készíteni. 100 növénygumó 3.50 K, 250 darab 7.— K. **12 ajánlható óriás zöldség a kert részére.** Óriás uborka (65 cm. hosszra és 9 font súlyra is fejlődik), óriás puré (mintegy fél m. hosszú nyéllel), óriás hagyma, óriás fejes saláta, óriás fehércáposzta, óriás fodorkel, óriás paradicsom stb., minden fajtaból egy csomag mag együtt 2 K 50 fillér, 30 csomag más gazdag termést kerti zöldségmag 3 K 50 fillér.

WOELFERT & CO. Saatgut-Export, **ERFURT 67. (Deutschland).**

HÁZFEDŐ NÁD idei aratásból 150—250 cm. hosszúságu nagyobb mennyiségben eladó [Érdeklődés esetén bérmentes ajánlattal szolgálunk

Csáki és Társai nádfont- és szalmatokgyár **Kéthely** (Somogy megye).

STAHEL és LENNER Trieur- és lemezlyukasztó-gyár **BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbiró-u. 44-46.**

Ajánljuk TRIEURJEINKET és OSZTÁLYOZÓ GEPEINKET gabona és hüvelyesek tisztítására és osztályozására.

TÖREKROSTAK és mindenfajta LEMEZROSTA rozscséplőgépek számára

A világ legjobb gőzekéje!

Utólérhetetlen munkaképesség! Kiváló elsőrendű angol anyagból szerkesztve!

Kevés tüzelőanyag és vízfogyasztás! Felülmúlhatatlan tartósság!

Ezek jellemzik az 52 év tapasztalatai alapján **CHARLES BURRELL et SONS LIMITED** Thetford, Norfolk ANGLIA által függőleges kötélorsóval gyártott gőzekét.

Költségvetéssel, szakszerű felvilágosítással szolgál Magyarország és a Balkánállamok vezérképiselete:

Nemzeti Pénzváltó részv.-társ. Parcellázó osztálya

BUDAPEST, V., GIZELLA-TÉR I. (Haas palota).

Mindennemű kiváló csiraképességű eredeti quedlinburgi répmagvak. ♦♦♦♦♦♦♦♦ Parcellázásra alkalmas birtokokat veszünk.

HERKULES IDOMVASABLAK

Sodronyüveges istállóablak.

Mindennemű kertészeti és gazdasági építkezésekről szakszerű költségvetésekkel készséggel szolgálunk. Mindennemű vasszerkezeti munkákat elvállal és elkészít:

FARKAS ÉS TÁRSA
vasszerkezeti gyára
BUDAPEST, VI., LEHEL-U. 8.
Telefon 82-70. — Kérjen ingyen árjegyzéket.

HERKULES IDOMVASABLAK

Polgár Sándor
m. kir. szabadalmat nyert orvosi mű- és kötszerész

Budapest, VII., Erzsébet-Körút 50. sz.

Legelőnyösebben beszerezhető orvosi, sebészeti és betegápolási eszközök, Gummiáruk, Suspensorium, Irrigator fecskendők stb., legújabb találmányu cs. és kir. szabadalmazott Polgár-féle sérvkötők, has- és köldökötők. — Valódi francia különlegességek (ovszerek). — Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve, csak megadandó, mily tárgy szükséges.

Utánzás ellen védve 16302. sz. a.

(Fenti címre ügyelni tessék.)

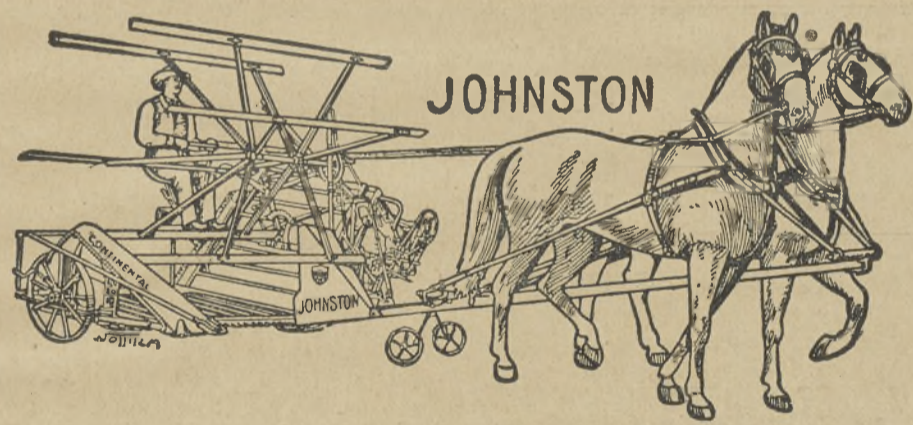
FRANK BERNÁT, Tapolcza (Zala m., Balatonvidék) ajánlja saját telepén termelt nagymennyiségű **szőlőoltványait, riparia portalis** alanyon, legjobb bor és legnemesebb csemege fajokban. Oltványaim jól sikerültek, szép hajtással és dus gyökérzettel bírnak.

„QUADRÁT” EGYETEMES TENGERSÜVELŐ.

Mint három vagy négy soros □-es fészekvájó és kapalogép

az egyedüli eszköz, mely a hazai viszonyok között, de különösen nehéz művelési talajokon, a négyzetes tengeri művelés pontos és olcsó keresztülvitelére alkalmas. SZABADALOM a világ összes agrikulturnál bejelentve.

Megrendelhető:
Andrényi Károly és Fiai vasnagykereskedő cégénél, NAGYVÁRADON.
Kívánatra prospektus bérmentve.

Az **eredeti amerikai „JOHNSTON”**

kévekötoző- és marokrakó aratógépek, fűkaszáló-, szénagyűjtő- és forgató-gépek

ugy tökéletes munkájuknál, mint tartós szerkezetüknél fogva

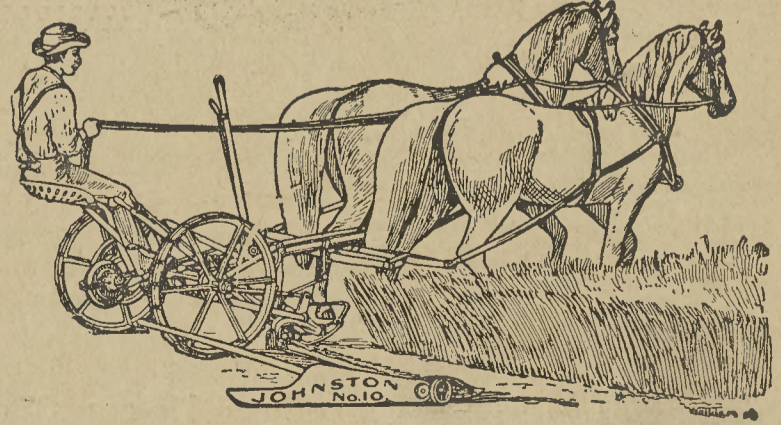
az első helyet foglalják el.

Ábrás leirással és árajánlattal készséggel szolgál:

Bächer Rudolf—Melichár Ferencz.

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND
Budapest, VI., Nagymező-utcza 68.

Ifjabb WALLA JÓZSEF

mozaik-, cémentáru- és műkögyára, építési anyagok raktára

padló, falburkolás és betonépítkezési vállalat

BUDAPEST, VII., Rottenbiller-utca 15. sz.

Márványmozaiklapok, mintázott cémentlapok, Karmantus betoncsövek, különféle műkőmunkák, granit-terazzó, betonmunkák, csatornázások, falburkolások, mettlachi-lapok, Keramit- és Klinker-lapok, fayence-lapok.

Telefon 76-36.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

Budapest, VII., Garay-utca 6-8. sz.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, clozetek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petróleum-váladékból nyert gázok értékesítését célzó készületek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelem előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű kőgyag-csövek raktáron.

Az országos törzskönyvbe bejegyzett

YORKSHIRE

tenyészetemben

30 darab 6-12 hónapos tenyészkan,
35 darab 6-10 hónapos tenyészkozza,
6 darab fölösszámu hasaskocza és
50 darab 3 hónapos különböző ivaru tenyészmalacz
kg.-ként 2 korona 10 fillér árban

e l a d ó !!

Osváld Jenő gazdasága

Dömötöri, Vas megye.

A tenyészet az idei országos tenyészállatvásáron II. díjjal tüntetett ki.

Szőlőoltványtelep r.-t. Gyöngyös

Ajánl:

Gyökeres I. oszt. fásoltványt

Gyökeres I. „ zöldoltványt

Sima I. „

Gyökeres szépséghibás fásoltványt

Gyökeres I. oszt. riparia portalis vesszőt

Sima I. „ „ „

Gyökeres II. „ „ „ „

Sima II. „ „ „ „

Gyökeres európai nemes vesszőt

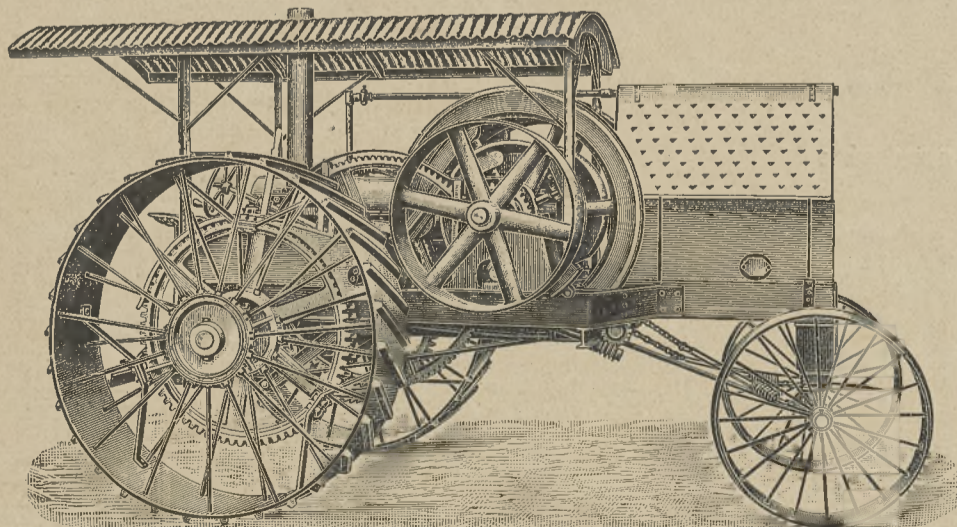
Sima „ „ „

Legolesőbban, legjobb fajokban.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

SZŐLŐOLTVÁNYTELEP R.-T., GYÖNGYÖS.

„REKORD“ benzintraktor-vontatógép.

Világhírű amerikai gyártmány!

Allandó erő kifejtése 25 lóerő!

Legnagyobb erő kifejtése átmenetileg 40 lóerő!

Szánt 4-vasú ekével!

Vontatóképessége bámulatosan nagy!

Csépel 54"-60" cséplőgéppel!

Sokoldalú használhatósága folytán a gazdaság legjövödelmezőbb gépe.

Kezelése egyszerű, benzin- és hűtővízfogyasztása csekély, üzeme tehát igen olcsó!

Ajánlattel és árjegyzékkel szívesen szolgálunk.

FEHÉR MIKLÓS gépgyár részvénytársaság BUDAPEST, VÁCZI-UT 80.

Új és egyszer használt zsákok, ponyvák, kölcsön és eladás. Kézi, manilla és „Eagle” aratógép kévekötözők kartellen kívül.

Távirat: **NAGEL ADOLF** Budapest, V., Arany János-utca 10. Telefon: **35-92.**
NAGELA.

Répa- és szőlőpermetezésnél
egyaránt kitünő szolgálatot tesz a

HAIZLER-féle

„TEMPUS” perme-
szórócső

mely minden háti permetezőre felszerelhető. Munkaképessége
kisebb fogatos permetezővel vetekedik, mert egyszerre négy sor répát
lehet vele permetezni. Szintugy kitünően alkalmazható a szőlő lomb-
jának permetezésénél alulról felfelé, a mint azt újabban előírják!

Ára 18 korona. Tessék ismertető füzetet kérni!

Előjegyzéseket elfogad a

Borászati Lapok szerkesztősége,

Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

10% azaz tíz százalék díjvisszatérítést ad

Gazdák Biztosító Szövetkezete

mindazon biztosított tagjainak, kik 1911. évben akár egy,
akár több évre nála jégkár ellen biztosítottak, ha 1912. év-
ben ismét a Szövetkezetenél fognak jégkár ellen biztosítani.

Igazgatóság: Budapest, VIII. ker., Baross-utca 10. sz

Vezérképviselet: Arad, Budapest, Brassó, Debreczen, Kaposvár, Késmárk,
Karlóca, Kolozsvár, Komárom, Lőcse, Miskolc, Nagybecskerek,
Pozsony, Szeged, Székesfehérvár, Temesvár.

Főképviselő: Békéscsaba, Dicsőszentmárton, Eger, Homonna, Ipolyság,
Kassa, Kovászna, Kapuvár, Marosvásárhely, Nagyvárad, Nyir-
egyháza, Pápa, Pécs, Szabadka, Szombathely, Szekszárd, Ta-
polca, Zombor és Veszprém.

a hol bővebb felvilágosítások kaphatók és biztosítási ajánlatok benyújthatók.

PROPPER SAMU

mezőgazdasági gépüzletében

Budapest, V., Váci-körút 52. sz.

nagy választékban és előnyös áron
kaphatók: lényeges javításokkal ellátott

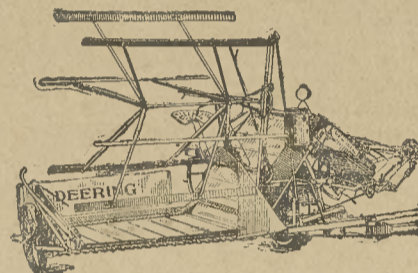
Deering-féle eredeti amerikai

aratógépek, gyűjtőgépek, fűkaszálógépek,
tár csásboronák,

amerikai

WEEDER

kukoriczagyomláló-gépek,

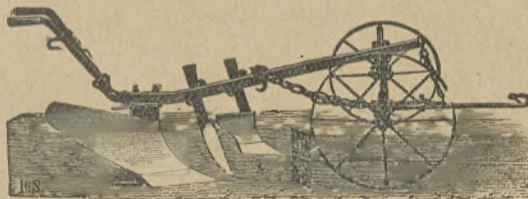

„DEERING”-féle kévekötőaratógép.

továbbá a valódi „Sack”-féle
ekék, vetőgépek,
grubberek, boro-
nák, valamint kitünő szőlő-
mivelési eszközök,

„DEERING” fűkaszálógép.

Valódi SACK-féle aczéleke.

„APOLLO”
meszelő- és
permetező-
gépek, szalmakötélfonógépek

és mindenféle egyéb legelsőrendű gépek és eszközök.

Szőlőoltvány-eladás

Az idei esztendő a peronoszporának óriási
mód kedvezett és ez az oka, hogy az egész ország-
ban nagyobb pusztításokat is végzett. Ellepte
nagy részt az oltványokat és vesszőket is és aki ilyen
oltványból vagy vesszőből ültet, eredménytelen
lesz a telepítése.

Büszkén állithatom, hogy összes oltványaim és
vesszőim mind egy szál peronoszpora-
mentesek és így nemcsak kifogástalan anyagot,
de hosszúéletű tőkét is adok vevőimnek. Minden
érdeklődőt szívesen látok, hogy ezen állításom
valóságáról személyesen győződjék meg.

Gsoda- szőlő; a legbővebben termő szőlő.
100 hektolitert terem holdanként
s a mellett jó zöldfehér bort ad.

Pozsonyi fehér; legújabb európai
hybrid, 1 hold 70-80 hlt.
terem. Rendkívül buja növesü s így öreg szőlők-
ben a hiányok pótlására alkalmas, már az első év-
ben 150 cm. magasra megnő. Bora kitünő, nem
rothad, ez a jövő szőlője.

Muscat Ottónel; a legfinomabb bort
termi; zamatos erős, czukor-
foka október közepére 26-28 fok, igen bőtermő,
gyenge borok feljavítására alkalmas. **Ezek ára:**
1000 gyökeres fásoltás ... 200 korona
1000 2 éves gyökeres fás vagy zöldoltás 220 korona
1000 gyökeres zöldoltás ... 180 korona
1000 sima zöldoltás ... 100 korona
1000 gyökeres nemes vessző ... 50 korona
1000 sima nemes vessző ... 20 korona

Szőlőoltvány legjobb fajokban.

Régi szőlők hiányainak pótlására 2 éves gyökerű,
egyedül alkalmas régi telepek földöz-
sára, ezre ... 210 K
Gyökeres fásoltvány, ezre ... 190 K
Gyökeres fásoltvány szépséghibával, olyan
kötelezettséggel, hogy 95% megered
belőle, ezre ... 95 K
Gyökeres zöldoltvány, ezre ... 180 K

Sima zöldoltvány, ezre ... 95 K
Gyökeres Ripária Portális I., ezre ... 36 K
Gyökeres 2 éves I., ezre ... 40 K
Sima Ripária Portális I., ezre ... 20 K
Sima Ripária Portális vékony II., ezre ... 7 K
Gyökeres hazai nemes vessző, ezre ... 36 K
Sima hazai nemes vessző, ezre ... 8 K
legjobb fajokban, teljes jótállással, azon kötelezett-
gel, hogy ha a küldött anyag meg nem felel, azt
visszaveszem s pénzt visszaadom.

Csabagyöngye legkorábbi és
legfinomabb
csemegefajta, még alig kapható. Szaporítási leg-
ajánlatosabb. 1 db gyökeres oltás 32 filler., 10 db
320 kor., 100 db 32 kor.; 1 sima 16 fill., 10 db
160 kor., 100 db 16 kor. Oltványaimért teljes
felelősséget vállalok. Rendelésnél az ár negyed-
része előlegül beküldendő, a többi utánveszem.

— Árjegyzék ingyen. —

SZÉKELY I. JÓZSEF, Gyöngyös, Szent Urban-templom.

Ha „FORHIN“-nal permetez,

I-SZÖR
kevesebb
a gond,
II-SZÖR
kevesebb
a munka,
III-SZÖR
kevesebb
a munkabér!

mert a „FORHIN“ a

sokszorta megjavított
BORDÓI KEVERÉK

kész állapotban!

Nagyon erősen tapad a nedves levélre.

Bármily harminál permetezhet vele. Semmi üle-
déke nincs! Számtalan elismerő nyilatkozat!

Gyártjuk az eddig dr. Aschenbrandt szabadalmát képezett

Rézkénport és bordói port is.

Kérjen ingyen és bérmentve leírást a

**FORHIN-GYÁRTÓL, BUDAPEST,
IV., VÁCZI-UT 93. SZÁM.**

A Mac LAREN

mely a mezőhegyesi nemzetközi ekeversenyen első díjat nyert

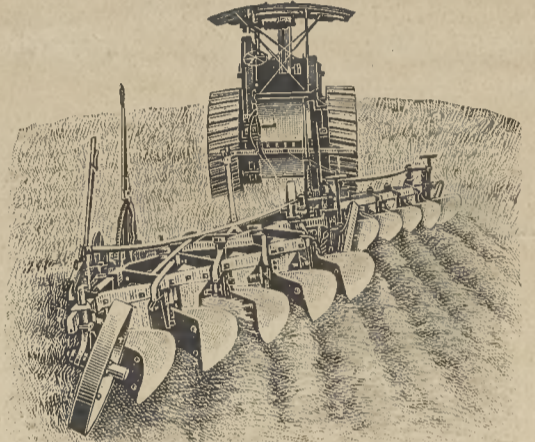
legideálisabb magajáró gőzeke.

Egyszerű kezelés, elsőrendű anyag, szolid munka. Az eddigi tapasztalatok szerint napi teljesítőképessége 18—35 hold, szénfogyasztása 50—70 kg., üzemköltsége 5—7.50 kor. holdanként.

Vezérképviselet:

FLEISCHL SAMU cégnél, Budapest, V., Szabadság-tér 16. szám.

Nagyszámu vevők névsora az ország minden vidékéről megtudható fenti vezérképvisellettől, ki árajánlattal, felvilágosítással szívesen szolgál.

A M. Kir. Államvasutak Gépgyárában
gyártott legújabb szerkezetű

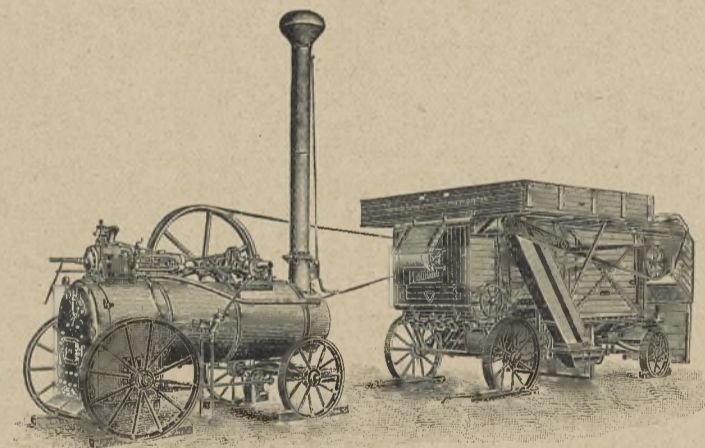
gőzcséplőkészlet

aczelkeretű golyóscsapágyas cséplőgéppel és

10 légkörnyomásra berendezett lokomobillal.

Nagy munkateljesítmény. Olcsó üzem. Tartós szerkezet.

Legújabb rendszerű államgépgyári **benzinmotorok** karburátorral

Rendkívül olcsó
üzemű államgépgyári

szívógázlokomobilok.

Utimozdonyok, gőzekék, aratógépek, fűkaszálók,
államgépgyári félstabil Compound gőzgépek.

A Losonci Mezőgazdasági Gépgyár részv.-társ. gyártmányai:

„Losonci-Drill“ tolóhengeres, „Rekord-Drill“ meritőkanalas rendszer

és szab. **„REKORD II“** vetőgépek.

Különleges **RÉPAVETŐGÉPEK.**

Kalmár-féle gabonatisztító rosták. ■ ■ **Malomberendezések.**

RESICZAI EKÉK, BORONÁK.

Laas-rendszerű **répakapák** stb.

Részletes árjegyzékkel és árajánlatokkal szívesen szolgál:

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, Budapest, Váci-körút 32.

